

030026844

VII, 9, 32.468, a

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Štev. 1

V Ljubljani, 15. januarja 1940

Leto 57

VSEBINA: Opozorilo naročnikom. — Misli naročnika ob začetku novega leta. — Ali je to zaščita kmeta? — Tako govori slovenje-goriški zemljak. — Poskusno sajenje krompirja. — 100 nasvetov in pobud. — Kako sem pomagal pozni setvi ječmena. — Več smisla za borbo s škodljivci. — Priznani posevki. — Moje izkustvo. — Sladke in kisle trave. — Preko zime je čas ureditve trav-nikov. — Paradižniki. — Malo število vrst v nove sadovnjake. — Napake v sadjarstvu. — Počivanje zemlje. — Vin. zadruga Ivanj-kovci. — Kaj je s premovanji konj. — Vodna perutnina po zimi. — Napenjanje goved. — Kako prezimijo čebele. — Naš gozd. — 100 nasvetov in pobud. — Zemlja in stroji. — Življenjski jubilej Andreja Žmavca. — Občni zbori.

Opozorilo naročnikom

Prvo letošnje številko pošljemo še vsem starim naročnikom, kate-re prosimo, da če še niso nakazali naročnine za tekoče leto, da to ta-koj store, poslužujoč se priložene poštne nakaznice. Drugo številko bomo namreč poslali le onim naročnikom, ki so naročnino nakazali, ter bi tako nastal nered v dostavi lista. Prav tako prosimo podružni-

ce, da z nabiranjem naročnikov in nakazilom naročnine pohite.

Naročnikom, ki so naročnino že poslali, se za izkazano zaupanje najlepše zahvaljujemo in jih pro-simo, da predajo poštno položnico sosedu, katerega naj pridobe kot naročnika. Obljubljeni koledar bo-mo poslali s posebno pošto, čim bo dotiskan. **UPRAVNIŠTVO.**

Misli naročnika ob začetku novega leta.

Ivan Koroša.

S težavami smo prebrodili pre-teklost, s strahom in bojznijo gle-damo v bodočnost. Narava nam vsako leto bolj skopo odmerja svo-je dobrine, vsako leto se naš boj z njo poostruje. Na drugi strani se nam pa dajatve stopnjujejo. Kam nas bo to privedlo? Ali se ne bliža čas, ko bomo v vednem boju z na-ravo onemogli, ko se bo kmet zrušil pod težo neznosnih direktnih in indirektnih bremen?

Dokaj smo si kmetovalci sami krivi teh razmer. Vedno smo iskali le to, kar nas je ločilo in razdva-jalo, zanemarjali smo našo skup-nost. Ne čudimo se torej, ako je naš gospod in gospodar mešetar, ki

živi brez truda in dela od naših žuljev. Ne zavidajmo dobrih in boljših položajev drugim stano-vom, ki so sprevideli svoje koristi ter so se enotno in krepko organi-zirali, s čimer so si ustvarili ure-jene gospodarske razmere. Učimo se rajši od njih, zavrnilimo vse, kar nas je razdvajalo, strnimo krepko svoje vrste v močne gospodarske zadruge, v kmetско enotnost. Ne zanašajmo se na druge — v nas in le samo v nas je naša rešitev.

Bodi nam pri tem »Kmetovalec« naš vodnik in učitelj, kakor že to-liko let, mi se pa končno pokažimo za dobre in bistre učence.

Ali je to zaščita kmeta?

V. š. iz S.

Ko smo kmetje dobili zaščito, smo bili sicer zelo hvaležni, da nam je bila črtana polovica dolgov. A že takrat smo z veliko skrbjo gle-

dali v bodočnost, kako bomo plačali obroke, ako se razmere za kme-ta ne zboljšajo. Seveda so kraji, kjer kmet redi lahko dovolj živine

in prešičev, pridelal hmelja, vina ali sadja. To mu zrase vsako leto, brez da bi s tem škodoval ali uničil po-sestvo. So pa kraji, kjer more kmet rediti le par volov in dve kravi ter nekaj prešičev, da ima za doma-čo porabo. Vse drugo, razen koru-ze, krompirja in fižola mora veči-noma dokupiti. Dohodkov nima popolnoma nobenih. Vsa bremena mora nositi gozd.

Vzemimo moje posestvo! Redim par volov, dve kravi in 6 prešičev. Tri za zakol, tri za rejo. Res je, da prodam kako tele, ali par prešič-kov, kar je za največjo silo, za obu-tev za mene in mojo družino. Dav-ka plačam 3000 din, za zavarovanje za požar 500 din. Imam enega hlap-ca, ki je malo revež, in ima 1200 din na leto. Zaščite plačam 4800 din. Skupaj torej 9500 din. Te mora dati gozd. Imam pa samo bukovje. Posekati moram na leto 200 m³ drv, da plačam ta znesek. Tako že se-kam tri leta, in ako to še tri leta traja, nimam niti enega polena več za dom. Kaj bo potem, in kako naj gospodarijo enkrat moji otroci? Ker na tem skalovju moraš računa-ti, da v 100 letih zopet lahko sekaš. V takem položaju pa nisem samo jaz, ampak cel Kozjak, oziroma le-vi breg dravske doline. Neusmilje-no gospodari povsod sekira. Še par let, in naš Kozjak bo drugi Kras. Tako nam gre že vsa leta kar traja kriza in ako to še dalje traja, je kmet popolnoma uničen. Niti misli-ti ni, da bi naši otroci za nami gos-podarili. Še, ako bi dolga ne imeli, bi morali do skrajnosti varčevati!

Opomba uredništva. Priobčujemo gornji dopis, ker značilno dokazuje,

da javne mere za izboljšanje življenjskih prilik ne koristijo v vsakem slučaju. Dopisnik je bil pred prevzemom dolga po agrarni banki gotovo dolжник kakšne naše zadruge. Četudi bi ta zahtevala, da se

obresti in amortizacija dolga redno plačujejo, vendar ne bi nikoli tako strogo postopala, da bi radi tega propadlo posestvo. V tem leži prednost samopomoči, kar so prav za prav naše zadruge.

Tako govori slovenjgoriški zemljak.

Janko Furlan.

Zdi se mi potrebno navesti skoro dobesedno razgovor med trojico kmetov in izobražencem izza letošnjih božičnih praznikov, ki kaže, kako naš kmečki človek gospodarsko in tudi sicer misli in gleda na sedanje razmere. Gre za trojico slovenjgoriških kmetov iz okolice mesta.

Prvi kmet: Mestni svet se jezi na nas, češ, da smo izkoriščevalni in se prevzamemo takoj ko se nam nudi prilika za boljše vnovčenje blaga. Pravkar sem jih moral slišati glede cene mleku. Nihče ne pomisli, da je letos trda za seno, ki je še enkrat dražje kot lani. In vendar je račun kaj lahek. Primerjaj vrednost 100 kg sena po 90 par — če ga za to ceno sploh dobiš — in 40 l mleka po 2 din, ki ti jih mogoče da ta krma, pa izveš o izkoriščanju.

Drugi kmet: Pred dnevi sem prodal mesarju 550 kg težkega voliča za 1870 din. Stavim glavo, da je izkupil mesar za meso in kožo več kot jaz, ki sem ga redil 3 leta. Kdo izkorišča? Zdi se mi, da če bi se trgovci, mesarji in drugi ravnali po našem izkoriščanju, bi bila stvar bolj v redu.

Tretji kmet: To je resnica! Draginja kmetijskih plodov naravnost iz naše roke ni še povzročila gospodarskih težav in te se prav gotovo nismo izmislili mi. Čudno je le, da meščani tega ne vidijo, zlasti ko so tudi oni med kolesjem, ki melje vse: kmete, delavce, male obrtnike in trgovce, kakor tudi uradnike. Že večkrat sem razmišljal o tem in prišel do zaključka, da ne pridemo na ta način nikamor. — Sam garam na svojih 10 oralih zemlje, a vse nič ne pomaga. Sreča še, da sem v bližini mesta in lahko vnovčim vsak pridelek. Nikoli pa ne vem, kaj predstavlja moja letina, oziroma kako je nagrajen moj trud. Lani n. pr. sem se pri vinskem pridelku vstrel v svojo škodo za 4000 din. Tako stanje je morija.

Intelligent: Priznam, da ni vaše stanje zavidanja vredno. Kot kmet-ski sin vem, da ima kmet že od nekdaj trdo borbo za obstanek in se mu ni še godilo dobro. Sloven-

skemu kmetu celo ne. A eno je, čemur se danes zelo čudim. Vsem vam prede trda, vsi trpite enako. Vsak zase ste gospodarski drobci, ki ne predstavljate nobenega pomena; povezani v trdno gospodarsko enoto bi pa lahko bili odločujoč činitelj. Kako da ne uvidite tega?

Prvi kmet: O tem smo se že mnogo razgovarjali, a stvar ni tako lahka in enostavna. Če vam hočem iskreno povedati le en vzrok, moram pokazati na vas — izobražene ljudi. Vse vaše delo na deželi je bilo le politika, ki nas je samo cepila in razdvajala. Le redki so bili iskreni prijatelji kmeta, ki so se zanimali za gospodarstvo in našo splošno izobrazbo. Sami pa nismo znali in ne znamo še danes, kako in kam.

Tretji kmet: Drugi vzrok je v nas. Mi smo nekam prepojeni s prepričanjem, da moramo skrbeti vsak zase in si medsebojno skoro niti ne zaupamo. Tudi je precej vzroka v naših posestnih razmerah, ki so precej različne. Saj vidite pri nas: Boljši kmet s 30, 40, 50 oralimi zemlje, želar s 5, 6 in bajtar z 1—2 oralami — ti so si v medsebojnem razmerju kot veletrgovec napram vaškemu trgovcu in ta napram skromni branjevki.

Izobraženec: Zdi se mi, da so te razlike stvarno neutemeljen razlog proti gospodarski združitvi, ker ste končno vsi enako izkoriščani, le z razliko, da so gospodarske žrtve enega količinsko večje od onih drugega. Primerne gospodarske ustanove bi mogle zaščititi interese večjih in manjših.

Prvi kmet: Kako to mislite?

Intelligent: V mislih imam združna gospodarska udruženja.

Drugi kmet: Take stvari pri nas rade kaj kmalu propadejo. Sicer pa bi ne nudile kaj prida, izvzemši mogoče dvojici, trojici v njej.

Izobraženec: Ne razumem vas.

Drugi kmet: Kaj bi me ne! Saj sem Vam prej rekel, da je bilo vse delovanje izobražencev na deželi le politika! In tudi tukaj je bila,

vsaj v pretežnih primerih. Pa poneverbe in take reči!?

Izobraženec: To razumem. A prav v tem je tudi povedano, da ni zrastle taka zadruga iz spoznanja in volje dotičnih kmetov, ampak da jim je bila vrinjena. Naravno, da niso poznali njenega gospodarskega pomena, namena, ne nalog. Na ta način ta ustanova ni bila in niti ni mogla biti njihova solastnica in se niso zanj zanimali. Treba je vendar vedeti, kaj je zadruga in kak način more res zaščititi interes svojih članov. Zadruga ni en sam, niti dvojica ali trojica včlanjenih, ampak skupnost vseh članov, ki imajo v njej enake pravice in dolžnosti, pa naj bodo veliki ali mali. Le na ta način se morejo medsebojno podpirati. — Očividno je to razlago razumel samo tretji kmet, zato je izobraženec nadaljeval: Naj vam za to resničnost te moje trditve navedem tale primer: Vzemimo vaš sadni pridelek. Da ga morete vnovčiti, se morate poslužiti posrednika — trgovca. Kaj pravite o tej kupčiji?

Prvi kmet: Kaj da pravimo: Jaz sem letos prodal vse sadje vprek — kakih 30 centov — po 1.60 din. Včeraj sem zvedel, da gredo kanadke, katerih je bilo vmes od 8 do 10 centov, po 5 din in čez.

Izobraženec: Torej vidite! Iz vaših rok po 1.60 din, iz trgovčevih po 5 in čez. Pa vas vprašam: zakaj zmore trgovec to zanj tako lepo kupčijo? Ker ima sredstva in je več v trgovskih poslih. Vi pravite, da ste samo kanadk prodali okrog 10 centov in že pri tej količini utrpeli 3400 din. Slične zgube so utrpeli tudi drugi, eni več, drugi manj. Če vzamemo le par občin vašega sreza, doseže to lepe stotisoče. Če bi vi žrtvovali vsak nekaj stotakov ali tisočev — kot je pač velikost sadovnjaka —, bi ti ogromni dobički trgovca ostali v vaših žepih. Zadruga bi vam plačala blago po njegovi kvaliteti, oziroma sorti, in to po prodajni ceni. Njeni skupni prejemki bi se z odšteti izdatki porazdelili na kmete sorazmerno z njihovim sodelovanjem v tej zadrugi, to je po količini in kakovosti njej prodanega sadja.

Tretji kmet: Tem besedam ni mogoče oporekati, le škoda, da smo v tem vse premalo poučeni.

Izobraženec: Dokler ne bo prodrl v vas prepričanje, da morete v sedanjih prilikah zavarovati svoje koristi le na združni podlagi, se boste tolažili le s — tarnanjem. Nihče vam ne bo pomagal, če si ne

pomagate sami! Kdor vas uči drugače, ni vaš iskreni prijatelj ali pa ne pozna razmer. V gospodarstvu

— vsaj kakor je danes — odloča le moč, ki jo vi morete doseči le s skupnostjo in vzajemno pomočjo.

Poljedelstvo.

Poskusno sajenje krompirja.

Franc Dolenšek.

Kot je pisec v »Kmetovalcu« od 15. dec. 1919 opisal poskusno kontrolo s Krškega polja, tako sem se tudi jaz namenil objaviti našo kontrolo krompirja.

Vrste krompirja in način sajenja popolnoma odgovarja poskusu na Krškem polju. Sadil sem krompir 2. maja. Rezultat je pa tale:

dostnega sadu. Namesto, da bi krompir prodajali, ga pa moramo za seme kupovati. To izkustvo nas sili, da se moramo bolj zanimati za krompir, sicer bomo sčasoma čisto ob njega.

Ceravno je bila lanska krompirjeva letina slaba, se je poskusni krompir pomnožil 8 kratno: marsi-

Vrsta krompirja	Ozelenel	Začel cvesti	Število gomoljev nad oreh debelih	Skupna teža
Ackersegen	23. 5.	20. 7.	2000	92 kg
Jubel	25. 5.	26. 6.	1440	84 "
Oneidovec	22. 5.	26. 6.	1184	84 "
Rožnik	23. 5.	25. 6.	992	44 "
Kresnik	25. 5.	2. 7.	1860	64 "
domač	28. 5.		700	48 "

Domači ni cvetel in je tudi slabo obrodil, kar je dokaz, da moramo seme prenoviti.

Kmetovalci! Banska uprava nam gre na roko; preskrbela nam je več vrst krompirja, dala načrt, kako naj krompir sadimo, da ga preizkusimo, katera vrsta bo pri nas najboljše ugajala. Naša dolžnost je, da dosežena izkustva v lastnem gospodarstvu koristno uporabimo.

Kako lepo je bilo pred leti videti njivo s krompirjem obsejano ob času cvetenja. Vsak grm je cvetel, njiva je bila vsa bela. V jeseni pa, pri izkopavanju krompirja, vse zasuto z njim. Že par let nam krompir ne cvete in tudi ne obrodi za-

kateri kmet je pa komaj seme dobil nazaj.

Da na celini dobro uspeva krompir, imam izkušnjo iz lanskega leta. V jeseni sem dobro pognojil travnik in ga preoral. Čez zimo so brazde dobro premrzle; spomladi sem njivo prevlekel, zjarkal in posadil krompir. Prav malo sem imel dela z obdelavo, ker ni bilo skoro nič plevelnat. V jeseni sem pospravil prav obilen pridelek. To me je napotilo, da sem letos v jeseni še več celine pripravil za krompir. Travnike orjem, na njivah sejem zeleno koruzo za v silos in tako mi ne manjka krme.

100 nasvetov in pobud.

Goričan.

82. **Sackovi plugi.** Leta 1898. sem kupil prvi Sackov plug D 10 MN. Črka D pomeni dvojni gredel, 10 da gre 10 palcev (do 30 cm globoko), M = za srednje težko zemljo, N = nova sestava. V teku let sem nakupil v vsem 15 Sackovih plugov in tridelno težko železno brano. Vsak plug je bil druge številke in sorte. Hotel sem vse pluge poprej preizkusiti in šele potem priporočiti. S težkimi plugi smo orali za hmelj strankam do 15 km

oddaljenosti. Vseeno se je tako število plugov na tako malem posestvu marsikomu videlo kot nezmysel in potrata denarja.

Ko bi ga le bil več tako naložil. Vsi plugi in brana so stali pred vojno okroglo 1600 kron. Ta vsota naložena v hranilnici je pomenila po vojni 400 din. Danes stane en plug okoli 1200 din. To bi zneslo po tem računu pred vojno 4800 kron in bi dobil za to 48 Sackovih plugov.

Nekoč pred vojno grem po cesti

v Orehovi vasi. Na nekem dvorišču vidim Sackov plug št. 10. Oho, si mislim, to mora pa biti zelo bister in napreden kmet. Tedaj so bili Sackovi plugi velika redkost. Oglasim se v naprej veseleč, kakšno slavo bo zapel o železnem plugu. Dober dan, oče! Vidim, da imate Sackov plug. Kako ste zadovoljni z njim? On se drži od sile neprijazno in čemerno ter pravi: Nič, prav nič nisem zadovoljen z njim, in najbolj me peče, ker me je sram, da sem ga kupil. Sram vas je, kaj pa naj to pomeni; tega pa ne razumem. No ja, pravi: Dobro vem kaj in kako sosedi med seboj šušljajo in se mi posmehujejo, rekoč: Poglej ga starega Lobeja, kakor denar razmetuje. Za drag denar je kupil novi železni plug — orje pa še vedno s starim, lesenim. In zakaj pa ne orjete z novim? Kako naj orjem? Držati ga moram kot vrag grešno dušo, in na koncu njive takšno težo prenašati na rokah; tega ne zmorem več.

Bilo je ravno v repno setev. Imate še kaj za orati? Imam. Prosim, naprežite, mi boste pokazali, kako orjete. Napreže plug in obesi eno od vodilnih verig na levi kavel od gredeljna, drugo pa na srednji. Seveda je moral držati plug z vso močjo, da mu ga ni ven vrglo. Na koncu njive prime plug in ga nese na rokah pri obračanju. Dam mu bič. Gonite, vam bom pokazal, kako se orje s takim plugom. Snamem verigo s srednjega kaveljna in jo obesim na desni. Uredim levo verigo na vijak, da ni predolga (tedaj je brazda preširoka) in ne prekratka (tedaj reže preozko). Njiva je bila zelo dolga. Ves čas se pluga nisem z roko dotaknil. Na koncu vržem plug na tla, da ga obrnejo konji po tleh do druge brazde. Tam ga dvignem z enim prstom v brazdo. Tako mu vrežem tri brazde in mu rečem: ali ste zdaj videli, kako se orje. No, pravi, tako bom pa že oral. Kako pa ste sploh prišli do pluga, zakaj ste ga kupili, če ne znate z njim orati? Saj ste vi krivi, da sem ga kupil. Enkrat ste imeli v slivniški šoli govor in hvalil in priporočali na vso moč te pluge. Zakaj se pa niste name obrnili, če ste bili s plugom nezadovoljni. Eh, sem si mislil, vi pluge samo zato priporočate, da zraven še kaj zaslužite. Rekel sem mu, naj si v postelji da blazino pod noge, ne pod glavo, ker ta je ne zasluži.

Rigolni plug R 14 z dletom sem porabil dvakrat, da smo očistili in na novo napravili vodne jarke na občinski cesti. Upregli smo 4 pare.

Vprežna živina je šla po cesti, plug po jarku in je šlo imenitno.

V Žalcu sem oral za hmelj pred več desetletji — zaprega tri in tri vstric. Upal sem, da se bodo napredni Savnjčani za ta način vprege, ki je zelo učinkovit, zanimali. Živ krst se ni. Dokaz, da je starokopitnost zakoreninjena in zaraščena skozi in skozi — in onemogoča vsakšno novotarijo.

Izmed vseh plugov, kar jih imam,

sem najbolj zadovoljen s plugom D8SN z dletom (ki se danes ne izdeluje več). Črka S pomeni: za težko zemljo. Neko društvo v Latkovi vasi pri Sv. Roku v Sav. dolini ga tudi ima. Ne verjamem, da bi ga še kdo drugi imel v celi banovini. Ta plug lepo obrača brazde, je za prodnate, kamenite, težke ilovnate njive, in če je štorovje ali korenine po njivi.

Kako sem pomagal pozni setvi ječmena.

A. P. iz Sv. K.

Razne nezgode v letu 1937 (toča, povodenj) v našem kraju so po večini uničile vse pridelke, vsled česar sem med drugim stikal v jeseni za semenjem, ki ga ni bilo v bližini dobiti, radi česar sem posejal ozimni ječmen konec meseca oktobra. Drugi dan po setvi je nastopilo slabo, skoraj popolnoma zimsko vreme z nekoliko padavinami, med katerimi tudi sneg ni izostal. Vpliv prevelike vlage in mraz je skrajno neugodno deloval na vzklitje posejanega zrnja ter je tako le malo semenca vzklilo.

Konec meseca marca je bilo videti golo njivo in se je le tu in tam svetlikala bilka ječmena. Največ jih je bilo, ki so mi svetovali, naj ječmen preorjem in sejem oves, za

kar sem se skoraj odločil. Končno pa sem si premislil ter med ječmen posejal korenjevo seme in nato ob suhem stanju zemlje njivo prebranal. Ko sem to opravil, je bilo videti, da sem še one redke bilke ječmena z brano izpulil, kar se mi je tudi od očividcev očitalo. Nato pa sem njivo pošteno z gnojnico poskropil in uspeh je bil že v nekaj dneh viden.

Redko vzklilo zrnje ječmena je pognalo od 3—7 bujno rastočih bilk z lepimi klasi prvovrstnega zrnja in mi tako v začetku slabo kazajoča setev dala osemkratni donos posejanega ječmena. Edino, posledica pozne setve je bila, da je ječmen zoril 14 dni kasneje kot drugi zgodaj v jeseni vsejani.

Več smisla za borbo s škodljivci.

A. Sotler.

V naravi vlada trajen, neizprosen boj za obstanek. Temu boju so podvržena pač vsa živa bitja: od bornega skalnega lišaja pa do najvišje razvitega bitja na zemlji — človeka. Tako seveda tudi naše kulturne rastline. Tudi te so — poleg vseh mogočih vplivov — izpostavljene navalu brezštevila raznih drugih bitij, tako iz rastlinskega, kakor iz živalskega kraljestva, ki hočejo živeti na njihov račun in jih slabijo ali naravnost uničujejo. Mi jih imenujemo vsled tega škodljivce in bolezni. Od navadnega plevela pa do raznih pogubnih rastlinskih bolezni, povzročenih po malih, skrivnostnih organizmih iz nevidnega sveta bakterij — cela dolga vrsta jih je, bolj ali manj znanih, in katerih pojav nas ne sme puščati brezbranih. Saj se računa, da nam samo v sadjarstvu vsako leto uničijo okoli $\frac{1}{4}$ pridelka

Celotna škoda v kmetijstvu je pa vsako leto naravnost ogromna in se pne v težke milijone.

V dolgi razvojni dobi so se mnoge rastline znale čudovito prilagoditi raznim neugodnostim tal, lege in podnebja, takisto so pokazale tudi sila mnogo odpornosti proti mnogim zajedavcem. Pa tudi v naravi sami imajo mnogo koristnih prijateljev, kateri jim uspešno pomagajo v tem boju. Vendar pa bi mnoge naše kulturne rastline morale v tem boju, prepuščene same sebi, slednjič podleči, odnosno dohodek od njih bi bil tako nizek, da se njih gojitev ne bi več izplačalo. Kakor je n. pr. trsna uš pred desetletji uničila naše stare vinograde, tako bi današnje vinogradništvo zopet bilo nemogoče brez škropljenja proti sedanji trtni kugi — peronospori. Žal je pri nas mnogokrat tako, da že mora priti

huda sila, ali celo katastrofa, da se nam odpro oči. Tako je, izgleda, vsaj v pogledu zatiranja rastlinskih škodljivcev in bolezni. Koliko nevednosti in malomarnosti je pri nas še v tem pogledu. Ne le da mnogi ne store prav nič za zdravje svojih rastlin, ampak so slučajni, ko še sami pripomorejo k širjenju škodljivcev in bolezni. Dva vzgleda:

Sosed A. ima že nekaj let hudo smolo s krompirjem. Dobršen del mu ga vsako leto segnijo. Že na njivi ga ob izkopavanju ostane skoraj polovica, mnogo ga pa zgine pozneje tudi v kleti in ga ženske mečejo dnevno na gnoj. Tudi krompir ni več tako stanovit kot včasih! toži in skuša tako opravičiti svoj neuspeh. Slišal je sicer nekaj, da je krompirjeva gniloba neke vrste bolezen, ki se prenaša, da bi pa vsled tega bilo odlaganje gnilega krompirja na gnoj — nedopustno, se mu vendar ne zdi dovolj važno.

Pred nekaj leti je pri nas silno nastopal fižolov »molj« (fižolar) in je mnogim pridelak fižola popolnoma uničil. Redki so bili oni, ki jim je ostal fižol še zdrav. Med temi je bil tudi sosedi B. Pa je prinesel od nekod takega, po fižolarju uničene ga fižola, češ, za svinje bo še dober. Kljub pomislekom gospodinje ga je stresel enostavno kar na podstrešje, kjer se je hranil tudi domač, zdrav fižol. Že drugo leto je imel sam polno napadenega fižola in tretje leto, ko je imel ves pridelak fižola uničen, je spoznal, da je nesrečo prav za prav sam zanesel v hišo.

Taki in podobni primeri so pri nas pač nekaj vsakdanjega. Kolikim je gnojišče še vedno tudi obnem smetišče in kraj za odlaganje vseh mogočih odpadkov (pokvarjenih in segnilih pridelkov: gomoljev, korenstev, gnilega sadja, plevela itd.). Kako malo pazimo na dobro, čisto seme, pozablamo na veliko važnost pravilnega kolobarjenja za uspešno borbo s škodljivci in boleznimi itd. itd. In ko nastopi ta ali oni škodljivec ali bolezen v nadpovprečni meri in smo občutno prizadeti, se skuša to obrazložiti z izgovori, ki meje še na nekdanjo praznovernost. Da se zelo pazi na stanje lune, je itak znano. Bolj abotno pa je, da se pridaje velik vpliv na stanje pridelkov gotovim dnevom v tednu, ali celo gotovim osebam, če stopijo v nepravem času na polje...

Bolj kot kedaj moramo danes delati na to, da povečamo donos naših gospodarstev, obenem pa tudi izboljšati kakovost pridelkov. V dosego tega moramo — poleg drugih glavnih pogojev — izpolniti tudi onega v pogledu varstva naših kulturnih rastlin pred škodljivci in boleznimi. Čim vztrajnejši in doslednejši bomo v tem boju in čim

več bo tu složne skupnosti, tem polnejši bo uspeh. Da so n. pr. nekatere bolezni človeškega rodu dandanes že skoro popolnoma izginile, se je zahvaliti ogromnemu trudu zdravniške vede; tako bi mogli tudi v kmetijstvu s skupnim delom gotove škodljivce in bolezni, če že ne popolnoma zatreti, pa vsaj zmanjšati na minimum.

Priznani posevki.

Osrednja komisija za semenogojstvo je na svoji seji dne 12. januarja t. l. priznala sledeče posevke (nasade) ovsu in krompirja:

I. OVES:

1. Rebov Martin, Čret 9, p. Teharje, površina 0.50 ha, sorta: češki svaľof.
2. Horvat Štefan, Hotiza, p. Dol. Lendava, površina 0.50 ha, sorta: češki svaľof.
3. Štrucelj Franc, Brezje 11, p. Mozirje, površina: 0.35, sorta: češki svaľof.
4. Šipic Miha, Češnjevk, p. Cerklje pri Kranju, površina: 1 ha, sorta: češki svaľof.
5. Marinko Ignac, p. Brezovica pri Ljubljani, površina: 0.60 ha, sorta: češki svaľof.
6. Babnik Martin, Tomačevo 17, p. Ježica, površina: 0.60 ha, sorta: domači.
7. Vladimir Čerič, Rogoza, p. Hoče pri Mariboru, površina: 4.50 ha, sorta: domači-pohorski.
8. Praprotnik Jakob, Prezrenje 3, p. Podnart, površina: 0.40 ha, sorta: češki svaľof.
9. Žličar Franc, Ponikva ob j. žel. p. ista, površina: 0.50 ha, sorta: beljski.

II. KROMPIR

1. Šipic Miha, Češnjevk, p. Cerklje pri Kranju, površina: 1.40 ha, sorta: oneidovec.
2. Draksler Anton, Mavčiče, p. Smlednik, površina: 1.50 ha, sorta: oneidovec.
3. Sajovic Ciril, Velesovo 46, p. Cerklje pri Kranju, površina: 1.20 ha, sorta: oneidovec.
4. Kosiša Janez, Ilovka 6, p. Kranj, površina: 0.80, sorta: oneidovec.
5. Vehovec Miha, Voklo 68, p. Senčur pri Kranju, površina: 2 ha, sorta: oneidovec.
6. Zorman Janez, Senčur 13, p. Senčur pri Kranju, površina: 1 ha, sorta: oneidovec.
7. Molj Franc, Voglje 10, p. Senčur pri Kranju, površina: 1 ha, sorta: oneidovec.
8. Grošelj Primož, Česenik 3, p. Dob pri Domžalah, površina: 1 ha, sorta: oneidovec.
9. Zajc Anton, Pristavlja vas 4, p. Št. Vid pri Stični, površina: 3 ha, sorta: oneidovec.
10. Kmetijska zadruga Št. Vid pri Stični, površina: 1.75 ha, sorta: oneidovec.
11. Kmetijska zadruga Št. Vid pri Stični, p. ista, površina: 0.75 ha, sorta: jubel.
12. Vrčnjak Slavko, Staranovavas 17, p. Križevci pri Ljutomeru, površina: 0.50 ha, sorta: kresnik.
13. Kardinar Ludvik, Gor. Krapje 25, p. Ljutomer, površina: 1 ha, sorta: kresnik.

14. Kuhn Josip, Razvanje 111, p. Hoče pri Mariboru, površina: 0.70 ha, sorta: jubel.

15. Maly Mirko, Slov. Bistrica-mesto 133, površina: 0.30 ha, sorta: ackersegan.

16. Finžgar Jože, Sv. Marjeta niže Ptuja, p. Rače, površina: 0.30, sorta: ackersegan.

17. Finžgar Jože, Sv. Marjeta niže Ptuja, p. Rače, površina: 0.40 ha, sorta: jubel.

18. Bauman Štefan, Rače pri Mariboru, p. ista, površina: 1.80 ha, sorta: jubel.

Travišstvo.

Moje izkustvo.

Anton Štros.

Zadnjič sem poslušal radijsko predavanje o gnojenju travnikov. Če se sam ne bi prepričal, da se z dobro voljo res lahko doseže ono, kar je predavatelj pripovedoval, ne bi veroval. Seveda se mora imeti trdno voljo, stremeti se mora za izboljšanjem posestva, pljuniti v roke in se ne strašiti naporov. Prvo zadoščenje se ima, ko se vidi, da ga drugi posnemajo. Sicer je še mnogo takih, ki trde, da je dobro samo ono, kar narava sama daje in da se za bogom ne sme popravlja. Da to načelo ni pravilno, temveč kakor pogovor pravi, pomagaj si sam in bog ti bo pomagal, naj dokaže moj primer.

Imel sem senožeti, ki so bile polne kamenja. Očistil sem jih in danes imam prvovrstne travnike, ki se od daleč ločijo od sosednih. Ne bi verjel, koliko truda si prihranim pri delu, ko mi ni treba paziti na kamenje.

Nato sem začel z gnojenjem z umetnimi gnojili. Uporabil sem Tomaževo žlindra in kalijevo sol. Pridetek mi je raste iz leta v leto tako, da danes na istem travniku nakosim preko 10.000 kg, medtem ko sem poprej nakosil kvečjemu 2500 do 3000 kg. Dognal sem, da mojim travnikom najbolj koristi Tomaževo žlindra, kar se donosa tiče. Opazil sem pa tudi, da po njej bujno raste predvsem rumena detelja, medtem če gnojim tudi s kalijevo

19. Bauman Štefan, Rače pri Mariboru, p. ista, površina: 0.50, sorta: oneidovec.

20. Greif Jože, Rače pri Mariboru, p. ista, površina: 1 ha, sorta: kresnik.

21. Banov. kmetijska šola Rakičan, p. Murska Sobota, površina: 0.25 ha, sorta: Murska Sobota, površina: 0.50 ha, sorta: rožnik pozni.

22. Peršuh Franc, Mihovce 14, p. Cirkovce, površina: —, sorta: kresnik.

23. Ekart Štefan, Cirkovce 23, p. ista, površina 1 ha, sorta kresnik.

24. Dolenc Jože, Zabnica 57, p. Škofja Loka, površina: 1 ha, sorta: oneidovec.

25. Košak Franc, Grosuplje, p. ista, površina: 3 ha, sorta: oneidovec.

26. Uhan Jože, Gornja Dobrava, p. Trebnje na Dolenjskem, površina: 1.50 ha, sorta: oneidovec.

Navedeni posevki so bili od komisije pregledani na njivi glede zdravja, rodovitnosti in sortne čistosti in jih zato Osrednja komisija za semenogojstvo priporoča v nakup zaradi izmenjave dobrega semena.

soljo, pridelek je bolj travnat, torej kakovostno boljši. To je vsekakor pripisati bolj harmoničnemu gnojenju, oziroma pomanjkanju kalija, čeprav sicer ilovnate zemlje niso siromašne na kaliju.

Ko je bila pred leti Tomaževa žlindra zelo draga, sem uporabil domačo fosfatno žlindro. Pripomniti moram, da vsebujejo zemlje v Bohinju precej apna in radi tega sem imel tudi s tem gnojilom prilične uspehe, ker kakor čujem, se na kisljih zemljah to gnojilo sicer ni obneslo. Ugotovil sem celo, da fosfatna žlindra odlično koristi na naših plitkih zemljah, kjer s Tomaževo žlindro poprej nisem imel uspehov. Ker je fosfatna žlindra najbolj ceneno gnojilo, sem seveda kar pri njem ostal.

V minulemu letu sem na plitki njivi gnojil s fosfatno žlindro tudi rži. Pridelal sem za 100 % več, kot druga leta. Po rži sem sejal repo in pohvaliti se moram, da so nekateri komadi repe tehtali 3—4 kg, kar iznenadi za Bohinj, posebno na plitki zemlji.

Pripomnim tudi, da je neki posestnik gnojil s fosfatno žlindro repi in čebuli, ter je dosegel takšen uspeh, da so se vsi čudili. Z istim gnojilom gnojeno zelje v letošnjem letu na mojem posestvu mi je dalo izredno lepe in trde glave.

Vsi omenjeni uspehi in izkustva, ki so jih imeli še drugi posestniki,

so povzročili, da naša vas porabi sedaj 1—2 vagona gnojil letno, med tem, ko smo pred nekaj leti potrebovali največ $\frac{1}{2}$ vagona. Če ne bi bili tako hudi časi in pomanjkanje denarja, porabili bi še več, saj hlevskega gnoja vedno primanjkuje.

Vsakemu ljubitelju lastne grude priporočam, da se poslužuje umetnih gnojil, posebno če mu primanjkuje hlevskega gnoja. Seveda, naša izkustva v Bohinju niso merodajna tudi za druge kraje in prilike. Mislim pa, da kakor pri nas manjka zemlji predvsem fosforne hrane, tako je tudi drugod po Sloveniji. Gnojenje s fosfornimi gnojili torej ne bo odveč, saj smo to hrano samo črpali, s hlevskim gnojem pa je nadoknaditi nismo mogli, ker hlevski gnoj je le malo vsebuje. Tudi glede

izbire prikladnega fosforne gnojila naj me čitatelji ne posnemajo slepo, temveč naj vsak preizkusi, kaj najbolj koristi na lastni zemlji.

Končno hočem poudariti še eno. Spominjam se, koliko so naši očanci nekdanj trpeli, ko še nismo imeli sredstev za pospešenje rasti na naših travnikih. Primorani so bili, da obležejo hribe in gore, da si tam nakosijo potrebno krmo. Danes nam tega ni treba, če znamo izboljšati lastne senožeti. Posebno mi v Bohinju, ki smo odvisni od živinoreje, bi morali vse bolj umno gospodariti s travniki in pašniki. Zato želim, da bi našel mnogo posnemovalcev, saj nas naša zemlja sama vzpodbuja in kliče k zboljšanju proizvodnje na njej.

Sladke in kisle trave.

Ing. Bajec V.

Osnovna krma v naši živinoreji je seno. Kakovost sena je pa odvisna od trav, ki rastejo na nekem zemljišču. Vsak, ki se zanima za svoje travnike, lahko preceni, koliko je trav in koliko plevela. Za vsakega kmeta je pa tudi važno, da ve, ali na njegovem travniku rastejo sladke trave ali kisle.

Sladke trave rastejo le na manj ali bolj suhih tleh. V zemlji mora biti zadosti hranilnih snovi: dušika, fosforne kisline, kalija in apna. Če ni teh hranilnih snovi, se bodo razvijala samo manjvredna zelišča, siromašna na potrebnih hranilnih snoveh, ki jih rabi žival za svoje življenje in produkcijo. Posebno se polaga premalo pažnje na gnojenje z apnom. Če je zemljišče poleg tega še vlažno, bodo rastle večinoma samo kisle trave.

Ko greš preko svojih travnikov, lahko hitro ugotoviš, ali je zemlja dobra ali ne in ali rastejo sladke ali kisle trave. Vse sladke trave imajo na stebelcu kolenca, kot je že vsak opazil na žitu (ki tudi spada med trave). Če pa z ostrim nožem povprečno prerežeš stebelce, opaziš pri sladkih travah okroglast presek. Drugače je pri kisljih travah. Te nimajo kolenc in poprečni presek pokaže obliko trikotnika. Isto lahko vsak opazi pri senu.

Za vsakega, ki kupuje seno, sta to zelo pripravna znaka, da ugotovi kakšno je seno, ali je od sladkih ali kisljih trav. Vsak pa lahko tudi po travah in senu spozna svoje travnike. Če je mnogo kisljih trav, se morajo osušiti, in primerno pogno-

jiti, predvsem tudi z apnom. Če popravimo zemljo, se bodo sladke trave same razmnožile ali podsejemo seme sladkih trav.

Preko zime je čas ureditve travnikov.

Dobro uspevanje travnikov določajo sledeči pogoji: Stanje podzemeljskih vod in sploh vodne prilike, reakcija tal (kislja, nevtralna ali bazična), zaloga hranilnih

snovi in pa izbor travniških mešanic (n/z-ke in visoke trave, metuljnice). Najvažnejša je ureditev vodnih prillik in zadostno apnenje v slučaju potrebe. Seveda ne sme izostati brananje v jeseni in spomladi.

Pravzaprav so dobri travniki osnova vsakemu gospodarstvu, posebno v naših krajih. Kako pa povečati pridelek krme? Za travnike nam bo ostalo malo hlevskega gnoja oz. komposta. Potrebno bi bilo več živine, da bi bilo več gnoja. Slednjo rečmo lahko samo, če je dovolj sena. Najprej je torej potrebno z umetnimi gnojili pridelati dovolj dobre krme, potem imamo lahko več živine, več gnoja s katerim zopet lahko gnojimo polja in travnike. Preko zime lahko opravimo na travnikih potrebna dela: S kopanjem jarkov ali z dreniranjem uredimo vodne razmere travnikov, s planiranjem poedinih parcel izravnamo površino, da se lahko uporabijo tudi kosilni stroji, travnike očistimo nepotrebne grmičevja itd. Mah najlažje odpravimo z neoljenim apn. dušikom (150—200 kg na oral), ki ga trosimo že v jeseni ali zgodaj spomladi. Istočasno je apn. dušik izborna dušično gnojilo. Travnike gnojimo sicer vsako četrto ali peto leto s hlevskim gnojem ali kompostom, v vmesnih letih pa z dodatnimi umetnimi gnojili (250 kg na oral). Na težjih zemljah trosimo gnojila že v jeseni, na lažjih pa, kjer je nevarnost izpiranja večja, zgodaj spomladi. Takšno gnojenje nam bo najboljša garancija, da bo krma izdatnejša (več beljakovin), košnja pa večkratna in obilna.

Vstnarstvo.

Paradižniki

Strekelj Josip.

Do nedavnega so bili paradižniki v naših krajih malo gojeni, ali zaradi važnosti v prehrani dobivajo čedalje večjo veljavo. Zdaj jih najdemo že skoraj na vsakem vrtu. Mnogokje pa je opaziti, da je vzgoja pomanjkljiva in nepravilna, a posledica tega je manjši in slabši pridelek. Pogosto prihajajo vprašanja, zlasti zakaj ne zarodijo prvi cveti, zakaj rastejo nenormalno, pretegujemo v višino, zakaj je pomanjkljiva oploditev, t. j. cvete, pa ne zarodi, in zakaj se ne pospeši zorenje, če se odstrani listje.

Vedeti moramo, da so paradižniki povrtnina, ki ima velike zahteve glede vzgoje, kakovosti zemlje, gnojenja, lege in obdelovanja.

Eden izmed vzrokov premajhnega uspeha je saditev slabih sadik. Take so z drobnim in pretegnjenim stebelcem, z majhnim listjem in s slabotnimi koreninami. Na takih zraste sorazmerno z rastlino tudi slabotna prva in večkrat tudi druga cvetna češulja, saj zaradi šibkosti rastline večja in krepkejša ne more. Slaboten cvet nima nektarja, ki naj bi privabil čebele na obisk in oploditev, nima tudi življenjske sile, zato mora odpasti.

Temu pridemo v okom s pravilno vzgojo sadik. Za čim zgodnejši pridelek paradižnikov sejemo seme konec februarja redko v toplo gredo. Pri gosti setvi se sadike pretegnejo. Ko jim zraste eden do dva

lista, jih pikiramo v razdalji po 5 cm. Ko tu dorastejo na tri do štiri liste, jih vdrugič pikiramo v razdalji 10 cm. S tem postopanjem se obogatijo na koreninah, kakor tudi na zunaj. Že od časa, ko izkalijo in pozneje jih primerno zračimo, ob ugodnem vremenu, da se ne pretegnejo in da se privadijo zunanega zraka. V začetku maja, nekaj dni pred presajenjem na stalno mesto, pa pustimo okna odprta podnevi in ponoči, da se utrdijo, ako ponoči slučajno ne nastopi mraz. Tako vzgojene sadike imajo kratko, debelo in močno steblo z velikim listjem in mnogimi koreninami. Samo take so za nasad. Kdor nima tople grede, lahko vzgaja paradižnikove sadike v zabojčkih na sončnih južnih oknih.

Nekoliko kasneje dajo pridelek paradižniki, ako sredi aprila posadimo v primerni razdalji po 3 do 4 semena 1 cm globoko na stalno mesto. Ko rastline nekoliko odrastejo, populimo šibkejšo in pustimo po eno najkrepkejšo. Take doprinešajo popoln pridelek, ako je zemlja ugodna in obdelovanje pravilno.

Paradižniki potrebujejo obilo vlage. Neki izkušen vrtnar mi je rekel: »Najprej zalivam paradižnike in šele potem drugo povrtnino.« Ob suši tvorijo paradižniki majhne cvete, ki neoplojeni odpadajo. Temu odpomoremo poleg zalivanja, ako prostor, ki je namenjen za paradižnike, že v jeseni prekopljemo (rigolamo) 50 cm globoko. Po končanem tem delu še plitvo podkopljemo hlevski gnoj. Rigolamo pa tako, da vrhnja — živa plast zemlje ostane na vrhu. Osuševanje zemlje tudi preprečujemo, ako zemeljsko skorjo plitvo rahljamo. Najučinkovitejše je zalivanje, kadar se pokažejo cvetni nastavki. Če ob tej priliki poškopimo še zunanje dele rastlin, je zalivanje še uspešnejše. Dovoljna vlaga pripomore, da se cveti krepko razvijejo, in le take obiskujejo žuželke.

Zelo grešijo mnogi vrtnarji, da zalivajo paradižnike z gnojnico. Gnojnica je po večini dušikovo gnojilo, ki zelo pospešuje rast, ne pa cvetnega nastavka. Če ga pa pokaže, je slaboten in odpade. Paradižniki spadajo med tako zvane gnojne požeruhe. Prav bi bilo, če razen gnojenja s hlevskim gnojem v jeseni, pognojimo še s kakimi 3 kg kalijeve soli in 4 do 5 kg superfosfata na 100 m² rano pomladi.

Ako gnojimo z gnojnico, je potrebno, da tudi tej primešamo kalijevo sol in superfosfat; zakaj kalij in fosforova kislina pospešujeta tvorbo cvetov in plodov.

Nujno opravilo je odstranjevanje zalistnikov in pa odvišnih voditeljic, ki se razdvajajo ob vsakem cvetu. Ostale voditeljice pa sproti privezujemo, da ne omagajo in se polomijo vsled teže plodov.

Oploditev in rodovitnost paradižnikov zavisí tudi od vremenskih prilik, zlasti od toplote. Paradižniki so namreč južna rastlina. To ni odvisno od nas, vendar pa k uspehu pripomoremo, ako jih sadimo na sončne in zavetne lege.

Zaradi nevarnosti po slani presajamo tukaj paradižnike na stalno mesto proti sredi maja. Najbolje opravimo to delo, ako jih z zemeljsko kepo postavljamo v pripravljene jamice. Tako posajeni nemoteno rastejo dalje in tudi doprinešajo pridelek bolj zgodaj. Ako jih sadimo samo v eno vrsto, jih postavljamo po 60 cm narazen, če pa imamo namen posaditi več vrst, usmerimo vrste od severa proti jugu, da so deležni večjega sončnega obsevanja, v razdalji enega metra, sadike v vrstah pa po 70 do 80 cm. V južnih krajih vzgajajo paradižnike z večjim številom voditeljic na špalir. Pri nas pa se bolje obnese vzgoja z eno do dvema voditeljicama ob kolu kvišku. Za ranjši pridelek je boljša vzgoja z eno voditeljico.

Ker presajamo paradižnike na stalno mesto šele sredi maja, izrabimo dotične grede za zgodnje medsadeže, n. pr. za berivko, redkvico, kolerabico ali za rano glav-nato solato. Ko to pospravimo, ostane prostor za paradižnike.

Paradižnikov je mnogo sort. Kot zgodnji se ponaša bonski, po rodovitnosti pa Überreich, Lukullus in španski; za toplejše, vinorodne

kraje je priporočljiv tudi Garfield, ki ima velike nagubane in zelo mesnate plodove.

Izmed bolezni, ki napadajo paradižnike, je pri nas največje zlo strupena rosa, ki povzroča sušenje listja. Ker je le od zdravja listja odvisen obilen in dober pridelek, odvrčamo to bolezen s tri do štirikratnim škropljenjem z 1% bordoško ali burgundsko brozgo. (Kako se ta napravi, je bilo v »Kmetovalcu« že večkrat tolmačeno.) Da ne more brez listja živeti nobena rastlina in da je tudi en sam list rastlini v korist, je splošno znano, a kljub temu mnogi trgajo paradižnikom zdravo listje. Ker so listi iste tovarne, ki morajo presnavljati tudi sok iz korenin in ki dajejo plodu škrob, sladkor in vonjavo ter večajo tudi pridelek, je naravno, da so paradižniki na oskubljenih rastlinah kisli, vodeni in drobnejši. Prav tako je nepotrebno in glede množine pridelka škodljivo krajšanje voditeljic v začetku septembra v mnenju, da se pospeši zorenje nižje rastočih plodov. S krajšanjem se zmanjša množina potrebnega listja, zato ostali plodovi nižje zore sicer, ali prisilno in so vsled tega slabe kakovosti.

Ko pa proti jeseni nastopijo hladnejši dnevi in ko zaslutimo, da je nevarnost slane, porežemo paradižnikova stebila, na katerih so še nedozoreli plodovi, povežemo v snopiče po 6 do 8 skupaj, obesimo na primeren drog ter jih prinesemo v kuhinjo ali kak drug topel prostor. Pri tej priliki lahko odstranimo listje, ker ne more več delovati. Tu polagoma dozorevajo do blizu novega leta, da jih gospodinja lahko vsak dan obira. Niso tako okusni kakor poleti — vzrok prisilno zorenje — ali ko ni ta čas drugih boljših, so še s pridom uporabni.

Sadjarstvo.

Malo število vrst v nove sadovnjake.

Zorčič Stanko

Žal se še vedno opaža, da mnogi ne polagajo dovolj pažnje napravi novih sadnih nasadov. Posebno kar se tiče števila sort vidimo, da se postopa še vedno preveč nesmotrno. Mnogi želijo imeti v svojem sadovnjaku vse mogoče sorte. Toda ravno starejši sadni nasadi, v

katerih najdemo najrazličnejše številne sorte, nam kažejo pot po kateri moramo iti, ako hočemo, da nam bodo novi sadovnjaki donasali več koristi, kakor jih imamo od starejših sadovnjakov.

Če pogledamo starejše, pa tudi nekatere mlajše sadovnjake vidi-

mo, da so v njih poleg dobrih sort zastopane tudi razne malo vredne sorte, katere se le težko prodajo kljub nizki ceni. Poleg tega pa sadjar ni v stanju spraviti skupaj za prodajo večje množine ene in iste sorte, kar seveda znatno vpliva na prodajno ceno sadja. Dostikrat se slišijo prigovori, češ bogataši lahko prodajo, mi reveži pa ne moremo. Ta izgovor navadno ne drži. Trgovcu je prav gotovo vse eno od koga je sadje. On na to navadno ne gleda. Pač pa on lahko plača za sadje višjo ceno onemu, ki mu pripelje par tisoč kilogramov samo ene sorte, ker ima v tem slučaju z nakupom mnogo manjše stroške, kakor če mora obiti več vasi, predno dobi navedeno množino ene določene sorte. V tem slučaju izgubi mnogo tudi na času, stroški za nakup sadja so mnogo večji, kakor v prvem primeru in te stroške si trgovec vračuna s tem, da plača nižjo ceno za sadje.

Iz navedenega sledi, da moramo pri napravi novih sadovnjakov gledati na to, da bomo sadili le manjše število takih sort, ki se lahko vedno dobro prodajo in v danih razmerah dobro uspevajo in rodijo. Prodajno možnost moramo upoštevati predvsem tedaj, če nameravamo gojiti sadje v glavnem za prodajo. Za naše prilike, kjer ni večjih konzumnih centrov, bomo sadili povečini bolj pozne sorte, ki dobro prenašajo transport.

Pri določevanju sort, namenjenih za napravo novih sadnih nasadov se bomo vedno držali sadnega izbora za Slovenijo, v katerem so za posamezna okrožja določene one sorte, katere naj se v posameznih sadnih okrožjih prvenstveno sadijo. Le v tem slučaju bomo prišli do enotnejših nasadov, v katerih bodo zastopane več ali manj le ene in iste sorte. Na ta način bo mogoče v manjših okoliših pridelati mnogo večje množine enotnega sadja, kar bo prav gotovo povoljno vplivalo na sadne cene.

Ker je znano, da se nekatere sorte jabolk z lastnim cvetnim prahom slabo ali pa sploh ne oplodijo, je pri izbiri sort strogo paziti tudi na to. V nasprotnem slučaju bi se lahko dogodilo, da nam sadno drevje ne bi kljub boljši sorti dovolj rodilo. Da se temu izognemo bomo vsaj na vsakih 10 dreves posadili po eno drevo s plodnim cvetnim prahom. Ker pa vse sorte jabolk ne cvetejo ob istem času, mo-

ramo paziti tudi na čas cvetenja. Če bomo tako postopali, se nam ni bati, da se cvetje ne bi dobro oplo-dilo, ker bodo veter in čebele raznašale cvetni prah po vsem cvetju.

Da bomo dobili res tiste sorte, ki smo jih določili za sajenje, naročimo vedno sadne sadike iz javnih, ali pa iz priznanih privatnih drevesnic. V nasprotnem slučaju se nam lahko zgodi, da dobimo vse-mogoče sorte, samo tistih ne, kate-re smo naročili. Nikdar pa ne kupujmo sadik od raznih brezvestnih zakotnih drevesničarjev in preku-pčevalcev po sejmi, katerih edini namen je, da dobro zaslužijo.

Sadike naročimo po možnosti

že v jeseni, ker dostikrat pomladi ne bomo več dobili vseh sort, ki jih želimo saditi. Za sajenje naročimo vedno prvovrstne sadike, ker le te nam bodo na stalnem mestu prav dobro uspevale. Saditi slabe sadike je nesmiselno, ker se bodo navadno slabo razvijale, a marsikatera se bo v najlepši dobi tudi posušila. Primorani bomo v tem slučaju leto za letom izpolnjevati prazna mesta in tako ne bomo nikoli imeli lepega enotnega nasada, a razen tega bomo imeli mnogo večje stroške, kakor če bi bili takoj spočetka nabavili prvovrstno, nekoliko dražje sadno drevje.

Napake v sadjarstvu.

I. G. iz Lj.

Imam 3 mala posestva, večinoma na hribovitih legah, kjer je poprej rastlo ničvredno grmovje, katerim pravimo pri nas požarji. Tekom let so korenine od posekanega grmovja popolnoma izgnile in razpadle, tako da je sedaj zemlja rahla in v dobri rastni moči.

Na teh posestvih sem v teku let posadil čez 1400 sadnih drevesc. Zbiral sem sorte vsepovsod, če sem le kje čital ali slišal o njih govoriti, ter sem komaj čakal spomladi ali jeseni, da sem jih naročil ali celo šel sam po nje. Sadil sem jih po predpisih in drevje mi bujno raste.

Naredil pa sem dve veliki napa-

ki, na katere hočem čitatelje »Kmetovalca« opozoriti. Sadil sem drevesca pregosto, kar se sedaj maščuje, ker mi drevesa ne rode obilno. Posebno orehov že 4 leta nisem obiral. Druga napaka pa je v tem, da imam preveč sort in ko pride do prodaje sadja, nimam večjih količin enotnega blaga, kakor ga trgovina zahteva.

Če bi se pokazala prilika, da bi mogel ugodno kupiti drugo posestvo, takoj bi to storil. Na njem pa bi sadil drevesca vsaj 10 m narazen in tudi glede sort bi bil bolj izbirljen, kot sem bil v mladosti.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Počivanje zemlje.

Ing. Ivo Zupanič, Ljubljana.

V rastlinski proizvodnji zlasti v poljedelstvu je dognana stvar, da se ne sme ista rastlina zaporedoma gojiti na isti zemlji, ker začne nazadovati tako množina kakor tudi kakovost pridelka kljub skrbnemu obdelovanju zemlje in pravilnemu gnojenju. Zato se že od nekdaj v poljedelstvu kolobari, to je, da se rastline menjajo po nekem določenem vrstnem redu.

Tudi v sadjarstvu se priporoča, v kolikor je to izvedljivo, kolobarenje, da se menjavajo na istem zemljišču razna sadna plemena, ali pa da se ne posadi nanovo drevo istega plemena na isto mesto, kjer je stalo prej drevo.

V vinogradništvu je kolobarenje, ki bi bilo vinski trti brez dvoma v

veliko korist, nemogoče, ker zavzemajo **pravi vinogradi le absolutno vinogradniško tlo**, le one položaje, ki so za to primerni, za druge kulture pa s stališča rentabilnosti manj ali celo neprikladni.

Ker je kolobarenje v vinogradništvu neizvedljivo, je pa zato tem bolj na mestu počivanje zemlje.

Počivanje zemlje obstoja v tem, da ne zasadimo nanovo z vinsko trto vinogradniško zemljišče takoj, ko se je stari, opešani vinograd izsek, temveč izkoriščamo nekaj let to zemljišče z drugimi kmetijskimi rastlinami.

Izkušnje so jasno pokazale, da mlad nasad na novini — na zemlji, kjer še ni nikdar rastla vinska trta —, mnogo lepše rase, kakor pa na

izraziti vinogradniški zemlji. Imel sem priliko videti tak nasad na gozdni zemlji, ki je daleko prekašal vsak, tudi najbolj skrbno pripravljen in zasajen mlad nasad na vinogradniški zemlji.

Nepobitno je dokazano tudi, da nov nasad neposredno za izkrčenim vinogradom mnogokrat — pa ne vedno — prav slabo uspeva. Vidi se to pred vsem v slabi in nenakomerni rasti. Tak nasad povzroča mnogo skrbi in nezadovoljstva.

Kaj je pravzaprav vzrok, da tak nasad slabo uspeva, da je pri tem njegova življenjska doba razmeroma kratkotrajna, znanost do danes še ni popolnoma razjasnila.

Izgleda, kakor da bi se vinska trta dotične zemlje naveličala, ali v njej nekako utrudila, oziroma obratno glede zemlje. Prvotno se je to dejstvo pripisovalo okolnosti, da je zemlja vsled dolgotrajne kulture vinske trte preenostransko izčrpana, da ji primanjkuje izvestnih hranilnih snovi. Vendar pa se ta nedostatek tudi z izčrpnim pravilnim gnojem ne da odstraniti.

Tako izrazita utrujenost zemlje za vinsko trto se ne pojavlja povsod, vendar pa drži, da obstoja.

Nekoč v starih vinogradih je bil ta pojav neznan. Vinska trta na lastnih koreninah je po svojem bistvu izredno skromna, trpežna, glede zemlje zelo malozahtevna rastlina. Na ameriško podlago cepljena vinska trta pa je postala naenkrat zlasti glede zemlje prav izbirčna.

Ker delamo dandanes nove nasade z investicijo velikih stroškov in dela za dolgo dobo 30, 40 do 50 in še več let, je pač zelo upravičeno, da upoštevamo tudi to možnost utrujenosti zemlje za vinsko trto.

Zato pustimo, da se zemlja primerno odpočije, ko se je staro, ne več donosno, shirano trsje izkrčilo.

Čim daljša je ta doba počitka, tem bolje je to za bodoči nasad. Koliko let naj ali lahko traja ta počitek, je pač do neke mere odvisno od velikosti vinograda, pred vsem pa od odvisnosti celotnega gospodarstva, od dohodkov iz vinograda. Posebno težko pogrešajo vsako ped vinograda zlasti mali vinogradniki. Vendar pa bi morala postati nekaka norma tudi za te — vsaj dvoletni počitek.

Delno nadomestilo za manjši dohodek iz vinograda pa bo, da v tej dobi počitka izkoriščamo izkrčeni del vinograda z drugimi kmetijskimi rastlinami, kar se v vsakem slučaju priporoča. Na to zemljišče se

da posaditi krompir, posejati oves, vendar pa se najbolj priporoča, da se poseje v naših razmerah z **lucerno**.

Lucerna bo prav dobro uspevala in dala dovolj odkosov. Ne smemo pa pri tem pozabiti na dejstvo, da spada lucerna kot metuljnica med one rastline, ki nabirajo dušik in s tem obogatijo zemljo ravno z ono hranilno snovjo, ki je za dobro rast bodočega mladega nasada najbolj potrebna. Nadalje je potreba tudi

omeniti, da rase lucerna s svojimi koreninami globoko v zemljo, kjer te mesnate korenine, ko se zemlja zrigola, strohnijo in s tem obogatijo zemljo tudi s prekristnim humusom. Če se pa še pred rigolanjem zadnji odkos lucerne podkopa, je pa še bolje.

Počivanje zemlje v vsakem slučaju in v vsaki zemlji samo koristi; lep enakomerni mlad nasad kmalu nadoknadi manjši dohodek iz one dobe, ko je zemlja počivala.

Vinarska zadruga v Ivanjkovcih.

Vinarska zadruga v Ivanjkovcih priredi svoj 15. vinski sejem in razstavo v sredo, dne 24. januarja t. l. v tukajšnji dvorani. Lanska vina se prav dobro razvijajo, so povsem harmonična in imajo malo kisline. Cene so ugodne. Smo v sredini ljutomersko-ormoških goric in so tako na sejem

pripuščena le vina iz tega vinarskega okoliša. Interesenti bodo imeli priliko poizkusiti mešana in sortirana vina in si poleg tega nabaviti potrebno količino iz teh vinskih krajev. Čas prireditve pa je tudi prav primeren, ker bodo do tega časa že vina zrela.

Konjarstvo.

Kaj je s premovanji konj.

Ivan Ažman.

Leto 1939 se pač ne bode moglo prištevati med ona, v katerih bi ne prišli na svoj račun razni kongresi, tabori in druge prireditve. Edino konjerejci smo v tem letu doživeli, da nam je poleg drugih kmetijskih pridelkov suša vzela vsakoletna premovanja, torej naše praznike smotrnega dela v konjereji in to ravno v onem letu, ko se je prvič, odkar obstoji naša samostojna država, pokazalo, kako važna je konjereja za njeno obrambo.

Poudariti treba, da so ravno premovanja v zadnjih letih pričela kazati isti napredek v konjereji, kot v letih pred svetovno vojno. Takrat so bili dnevi konjskega premovanja dnevi proslave kmečkega dela in ponosa. O premovanju se je govorilo celo leto in nanj so se pripravljali gospodar, sin in konji, kakor na največji praznik. Pa tudi dekleta so prišla na svoj račun, ko

so občudovala fante v naših lepih narodnih nošah na iskrih konjih. Tudi novoosnovana in starejša konjerejska društva kažejo zadnji čas mnogo vneme za delo in zato bi se grešilo, ako bi se tudi to leto opustila premovanja. Poudariti moram, da se za to prav energično zavzema tudi vodstvo državne ergele, ki je spoznalo, kakšen vpliv ima javna smotra doseženih uspehov.

Za premovanje niso potrebne bog ve kako visoke vsote. V tem pogledu je stavil zadnji občni zbor v Celju prav umestne predloge. Če so deležna javne podpore druga društva, gotovo ni konjerejsko društvo tisto, ki bi je ne zaslužilo. Zavedati se moramo, da četudi nagraje ne bi bile izdatne, vendar bi se tudi s skromnimi zelo povzdignila vnema za konjerejo, saj je to v prid vojaštva in celokupnega prebivalstva.

Perutninarstvo.

Vodna perutnina po zimi.

Leopold Pašk

Poleg kokoši se marsikje splača rediti tudi gosi in race. Za gotove kraje je reja vodne perutnine celo večjega gospodarskega pomena kot kokošjereja. Tisti, ki točno zapisuje izdatke in dohodke iz perutninarstva, mi bo rad pritrdil, da se še

najbolj rentira reja gosi in rac, zlasti pa tam, kjer je zanje primerna paša. Človeku se kar čudno zdi, da se pri nas prav tem gospodarskim živalim posveča tako malo pozornosti, medtem ko so v drugih pokrajinah že zdavna spoznali velike

koristi, ki jim jih donša reja vodne perutnine. Morda so temu krivi napačni predsodki, ki ovirajo večji razmah tovrstne reje. Raci n. pr. očitajo, da je izredno požrešna. Ne pomislijo pa, da sploh ne poznamo živali, ki bi tako hitro rastla in nam dala že 10 tednov stara tolikšno izdatno in fino pečenko. Isto velja glede račjih jajc. Pravijo namreč, da niso tako okusna kot kokošja, kar pa ne drži. Kdor gre mimo vsega tega in pravilno goji vodno perutnino, mi mora priznati, da je prav reja gosi in rac še najbolj dobičkonosna.

Pravilna oskrba vodne perutnine pa je kot pri perutnini sploh najvažnejši pogoj uspešne reje. Res da je oskrbovanje v vsakem letnem času drugačno. To tudi dobro ve kokošjerejec, če hoče imeti gospodarski dobiček. Prav tako pa mora tudi oni, ki redi gosi in race, pravilno oskrbovati živali in to v vsakem letnem času. Posebno v ostri zimi moramo posvečati vodni perutnini nekoliko več pažnje kot ostali domači perutnini, če hočemo imeti od nje resničen dobiček.

V prvi vrsti naj omenim hlevček. Za race in gosi ni potreben bog zna kako velik račjak, odnosno gosjak. V tem oziru so kokoši mnogo bolj izbirčne in več zahtevajoče. Za gosi in race je primeren vsak lesen hlevček, le da ni v njem prepiha. Mraz vodni perutnini ne škodi. Gosi in race so mnogo manj občutljive proti mrazu kot kokoši, saj jih vidimo v najhujšem mrazu, kako plavajo in se potapljajo v ledeno-mrzli vodi. Seveda pa ne smemo misliti, da so živali neobčutljive proti vlagi. Kdor bi zanemarjal svoje živali v hlevu, bi kmalu izprevidel ravno nasprotno. V kokošnjaku lahko pogrešamo nastil, račjak in gosjak pa morata biti vedno toplo nastlana. Suho in toplo ležišče je prva in najpomembnejša zahteva za uspešno rejo vodne perutnine.

Tudi ni zmeraj priporočljivo spuščati živali k vodi. Lahko zaidejo pod led in žalostno poginejo. Najbolje je, da jih pri vodi nadzorujemo. Vsekakor pa jim plavanje v mrzli vodi prav nič ne škodi, ampak celo koristi.

Važna je nadalje zimska prehrana. Ker ne dobe živali pozimi na paši ničesar, mora rejec sam poskrbeti, da dobe živali vsaj najpotrebnejše nadomestilo za vse ono, kar jim je v drugih letnih časih nudila narava. Brez mesnih odpadkov ali krmne moke, ni mehke krme

zlasti za race. Manjka jim tudi zelenjave, ki je še važnejša krma kot za kokoši. Zato moramo predvsem skrbeti, da dobe gosi in race pozimi vsaj skromen nadomestek, n. pr. peso ali korenje, ki jo dajemo lahko surovo ali kuhano. Tu pride v poštev tudi skaljen oves.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je prehrana vodne perutnine pozimi neprimerno dražja kot poleti, ko najdejo živali same mnogo hrane na prostem. Kljub temu pa se gosjereja in račjereja splača. Seveda bomo čez zimo skrbili število in obdržali samo neobhodno potrebne plemenke za nadaljnjo rejo. Le če bomo tako postopali, bomo imeli od reje dobiček. Vse, kar ne mislimo obdržati za plemo, mora čimprej pod nož. Čez zimo pa ohranimo le tiste živali, ki smo jih določili za razplod. Saj je vsem znan pregovor: Dobro krmiti stane, slabo krmiti pa še več.

Racam-nesnicam je treba dodajati močne krme. Plemenkam, od katerih bomo rabili pozneje jajca za nasad, pa dajajmo zdaj manj kr-

mne moke in več zelenjave. Šele proti koncu februarja, ko bomo rabili valilna jajca, jih krmimo obilneje.

Gosem, ki začno navadno nesti že v januarju, je treba že zdaj nuditi tečnejšo in močnejšo krmo. Nikakor ne smemo štediti niti s koruso, niti s krompirjem, pa tudi ne z otrobi, s peso in sploh z zelenjem.

Ko se vodna perutnina pripravlja valiti, ji moramo urediti valilna gnezda. Valilno gnezdo postavimo v skritem prostoru. Najbolje stori- mo, če jih namestimo v dovoljnem številu kar v hlevčku. Gosi lahko podložimo 10 — 13 gosjih jajc. Mladiči se izvale v 30 dneh. Ker je raca slaba valilka in nič kaj dobra mati, podložimo račja jajca navadno kokoši ali puri. Mladiči se izvale v 28 dneh.

Suho ležišče v prostoru, kjer ni prepiha ter zadostna in pravilno sestavljena krma so za vodno perutnino glavni faktorji zimske nege. Kdor jih vestno upošteva, bo imel uspehe.

Živinaozdravilstvo.

Napenjanje govedi.

D. M.

Napenjanje govedi je pogosta nesreča v naših hlevih. Čeravno se je taka nesreča že skoraj vsakemu gospodarju pripetila, in čeravno se o tem zelo pogosto piše in predava, vseeno ljudje vedno pozabljajo, premalo o tem vedo in si v ponovni nesreči zopet ne vedo pravilno pomagati. Ker je to obolenje pogosto in je marsikatero živinčje že poginilo, moramo vedeti, kako se obvarujemo, da do tega sploh ne pride, če pa že ravno pride, da si znamo v prvi sili pomagati.

Vzrok, da govedo ali ovce tako rado napne, je največkrat krma in sicer taka, ki rada vre. Pri vrenju se razvijajo plini, ki raztegujejo in napno vamp ali prebirevec, t. j. prvi del prežvekovalčevega želodca. Čim hitreje se plini razvijajo, tem hitreje živinčje napne. Iz zelene krme se plini lahko in hitro razvijajo takrat, kadar je toplo in vlažno vreme, kadar bilke naglo in bujno rastejo, kadar se živinčje pase po rosnem ali od dežja namočenem pašniku z bujno travo ali deteljo. Ravno tako nastopa napenjanje, ako pasemo po pašnikih, na katere je padla slana, ali če napojimo živali takoj po krmljenju z zeleno

krmo ali deteljo. Nekatere živali so bolj nagnjene k napenjanju, predvsem take, ki so požrešne.

Precej je krmil, ki povzročijo na paši ali v hlevu napenjanje, posebno če jih neprevidno podajamo. To so:

1. Razne vrste detelje. Vse detelje so najbolj nevarne pred cvetenjem; kadar so popolnoma razvite, so manj nevarne.

2. Ajda in zelen grah.

3. Mlada korusa in mlada žita.

4. Gomolji kot so: krompir, repa, sladkorna pesa in korenje, če jih žival v večji množini poje in kmalu nato pije.

5. Kisla trava, trstika, cima od repe, divja gorčica.

6. Droži, dokler vro.

7. Nezadostno kuhana ali slabo kisana hrana.

8. Strupene rastline: mišjak (pikasti Mišjak, mišje zelce, smrdljivi koren, smrdljivec), volčja jagoda (norica, paskavica), pasje zelišče (pasjica, črtenka, kozja potica), tisa.

Ni vedno vzrok napenjanju samo v krmi, temveč se lahko nahaja v sami živali, ki se je napela. Tako rado napne govedo in ovce, kadar

si pokvarijo želodec, ali ako vozno živinče po krmljenju nima zadosti časa za odpočitek in mirno prežvekovanje. Če živinče požre nekaj, kar želodec ne more prebaviti n. pr. kos železa ali kaj sličnega, kar lahko rani želodec n. pr. iglo, lasnico, žebelj, potem je tudi to povod za napenjanje. Nekateri mislijo, da živinče napne, če požre pajka ali kakšno gosenico. To je vraža, ki ji ni treba verjeti.

V začetku, ko živinče šele začne napenjati, je še veselo in žre dalje. Ko ga pa močneje napne, neha jesti in prežvekovati, začne težko dihati, postane nemirno, stoka, izbuli oči in iz gobca se cedi slina. Včasih ga tako močno napne, da ne more več stati, temveč se začne guncati, pade in pogine. Včasih napenjanje tako hitro nastopi, da gospodar ali hlapec opazita nevarnost šele takrat, kadar se žival že zruši.

In ker se v tako naglih slučajih ne da nič več pomagati, mora biti gospodar, oz. pastir previden in storiti vse, kar je potrebno, da sploh ne pride do napenjanja. To pa ne bo težko, kadar vemo, kateri so vzroki napenjanja. Zato pazi na ta pravila:

1. Spomladi ne sme biti hiter prehod od suhe krme na zeleno.

2. Ne puščaj nikoli popolnoma lačne živine na pašo, temveč ji pred pašo daj malo suhe krme.

3. Ne pusti živinče v bujno deteljo in ga polagoma navadi na pašo.

4. Pokošeno krmo ne pusti na kupu, ker se segreje in začne vreti. Uvelo krmo podaj samo po malem in to pomešano s senom ali slamo.

5. Če kuhaš hrano ali daješ napoj, ne pusti, da dolgo stoji na zraku in se začne kisati. Posode, v katerih daješ napoj, naj bodo čiste in jih operi po vsakem krmljenju.

6. Ne dajaj plesnive ali pokvarjene krme.

7. Ne goni živine na pašo dokler dežuje, dokler je trava mokra od hladne rose ali pokrita s slano. Če ne moreš drugače, daj živinčetu predno gre na pašo malo suhe krme.

8. Ne pasi živine tam, kjer je mnogo škodljivih biljk.

9. Kadar živino nahraniš, pusti jo vsaj 2 uri v miru prežvekovati in jo šele potem vpreži.

10. Ne napajaj takoj po zeleni krmi.

11. Kakor hitro zapaziš, da kaže živinče znake neredne prebave, ne packaj sam, niti ne pusti, da kdo drugi to dela, temveč pokliči čimprej živinozdravnika.

Kaj je treba storiti, kadar živinče napne? Kako se zdravi? Da ne bomo napravili kakšne napake, moramo vedeti, kakšen je položaj vampa in kakšen je prehod za pline skozi požiralnik. Prvo moramo vedeti, da je prebirovec (vamp) na levi strani. Kajti videl sem že, kako je nekdo prebodel s trokarjem brejo kravo na desni strani, s tem je prebodel maternico in kravo je bilo treba zaklati. Da je vamp na levi strani, se vidi že po tem, ker se pri napetem živinčetu izboči leva lakotnica. Važna je tudi okolnost, da je pri napetem prebirovcu vhod v požiralnik zaprt s hrano in so plini na vrhu prebirovca.

Zato je treba postopati sledeče: Živinče je treba tako postaviti, da stoji s prednjimi nogami visoko, a z zadnjimi nizko (slika). Živinče torej postavimo v kakšen jarek ali graben in sicer tako, da stoji s prednjimi nogami na bregu z zadnjimi pa v jarku. V ta namen lahko uporabimo tudi gnojišče ali pa položimo kakšna vrata na kladlo ali na prag, spodnji del pa na zemljo. Na ta način spravimo hrano v prebirovcu v zadnji del in plini imajo prosto pot v požiralnik. Če to ne pomaga, stopi nekdo k glavi, z eno roko drži za glavo, z drugo vtakne v gobec kakšen količek, vrv ali verigo, da prisili živinče k žvečenju, s čimer se sprost krč v požiralniku. Pomažac pa stoji na levi strani živali in prepehava prebavnik s pestmi tako krepko, kakor se mesi belo testo in sicer ob levi lakotnici ob bedru navzdol, pod trebuhom naprej in ob rebrih navzgor. To je opravljati prav krepko, pa ne sunkovito, tako dolgo, da se govedo izruga. Da se ne bi plini v prebirovcu še nadalje delali, je dobro dati živinčetu 1—1½ l apnene vode ali ¼—½ l žganja. Apnena voda je ona voda, ki se nahaja na vrhu uga-

šenega apna, kadar se apno vleže. Če ni pri roki apnene vode, si jo pripravimo tako, da kot oreh velik košček apna ugasimo in zmešamo v 1 l čiste vode. Ta zdravila nimajo naloge, da odstranijo pline, ker ona tega niti ne morejo. Zato pri napenjanju ne zadostuje samo vlivanje teh zdravil, ampak moramo tudi iztisniti pline iz vampa. Kakor hitro gredo plini skozi požiralnik in gobec ven, čuti to oni, ki stoji pri glavi, ker živinče močno riga smrdljive pline. Tudi pomažac pri trebuhu kmalu zapazi, da postaja po vsakem riganju lakotnica mehkejša in manj jo je. Če se plini v prebirovcu ne razvijajo preveč naglo, se da na ta enostaven način rešiti vsako žival in so požiralnikove cevi in razni aparati za odpiranje gobca popolnoma nepotrebni. Ako se pa plini in napenjanje jako hitro razvijajo ali ako več živali istočasno napne, takrat je tak postopek prepočasen in ne preostane nič drugega nego trokiranje t. j. ubod s trokarjem.

Trokiranje se izvede v sredini na najbolj vzdignjenem delu leve lakotnice. Ubod se izvrši s hitrim udarcem v smeri od levega kolka proti desnemu lahtu. Udarec mora biti čvrst, da trokar hitro prebije kožo in vamp, ker sicer občuti žival bolečino. Tedaj potegnemo ven bodež, a tulec ostane v vampu iz katerega uhajajo plini. Če je še kaj časa, je zelo priporočljivo ono mesto, kjer se ubode, dobro ostriči s škarjami in premazati z jodovo tinkturo, da se pri ubodu ne vnese iz kože umazanija do trebušne mreže in da se s tem prepreči okužba slednje. Kadar je govedo zelo napeto, ne smemo pustiti, da uhajajo plini skozi tulec hitro in naenkrat. Plini se morajo počasi izpuščati. S prstom od časa do časa zadeldamo tulec, držimo ga nekaj časa zaprtega, nato zopet spustimo, tako, da gre ves plin postopoma iz vampa. To se dela iz sledečega razloga: Dokler je bil vamp napihnjen s plini, se je toliko razširil, da je stisnil vse organe v trebuhu, deloma tudi v prsih tako močno, da niti kri ni mogla v redu krožiti po telesu in je tako prišlo več krvi v možgane kot bi je smelo biti. Kadar plini zapuste prebirovec, ta splahne in pritisk na ostale organe popusti, kri naglo navre v trebušne organe, iz katerih je bila preje iztisnjena. Tedaj tudi iz možganov naglo izteče znatna količina krvi, pa se zato čisto pripeti, da žival pogine tedaj, ko je plin izšel iz vampa. Nastopila je

namreč možganska kap. Tulec se ne sme takoj izvleči, ker se plini v prebivcu še nekaj časa razvijajo in če ne bi pustili tulec notri, zopet ne bi mogli plini iziti, živinče bi zopet napelo in bi ga morali ponovno bosti. Ko mine nevarnost napenjanja, se da bodec zopet v tulec, s palcem in kazalcem leve roke se pridriži kožo na mestu uboda, a z desno roko se tulec z bodalom nenkrat izvleče.

Samo trokiranje je enostavna stvar in če se snažno dela in pazi, ni nevarno. Samo paziti je treba, da je trokar vedno čist in nezarjav, zato ga zavitega v suh papir spravljamo na suho mesto. Ko se živinče nato zdravi več dni, ne sme preveč jesti, ker se napenjanje rado ponovi.

Pri ovcah se postopa ravno tako kot z govedjo. Toda trokiranje pri ovcah se rabi samo v skrajnem slučaju, ker one to težje prenesejo, vsled bolj občutljive trebušne mrene.

Pri nobeni bolezni ni živinorejec tako navezan sam na sebe kot pri napenjanju. Zato si mora vsak vsa navodila dobro zapomniti, ker če nastopi nesreča, dostikrat žival preje pogine, predno zamoremo priklicati pomoč.

Ako iz kateregakoli vzroka ni iz-

gledov, da bi se moglo žival rešiti, potem ni drugega izhoda kot žival zaklati. Radi takih možnosti ni priporočljivo živalim vlivati drugih zdravil kot apneno vodo, žganje ali kamilice, posebno pa ne zdravil, ki imajo neprijeten duh kot so n. pr. petrolej, terpentinsko olje in slično. Taka zdravila ne pozdravijo napenjanje, ampak samo povzročajo, da meso po njih smrdi in postane neužitno.

Kdor hoče ali mora žival ubiti radi napenjanja, naj to ne izvrši prekasno. Prekasno zaklana žival slabo izkrvavi in radi tega izgleda meso neokusno in se hitro kvari. Kakor hitro je žival zaklana, razparaj trebuh, izvleči vamp in spusti plin ven, sicer se smrdljivi plini uvlačijo v vse dele telesa, meso smrdi, se hitro pokvari in postane neužitno, kar le še poveča izgubo.

Omeniti še moram dodatno k temu, da čl. 23 Pravilnika o pregledu mesa pravi, da se mora dati pregledati meso od govedi, tudi če se kolje le za privatno uporabo. Čl. 33. istega pravilnika pa pravi, da sme pregledati žival v sili zaklano vsled napenjanja tudi laik-pregledovalec, v drugih posebno sumljivih slučajih pa samo živinozdravnik.

umreti na mestu, kjer se nahajajo. Tudi čebele na površini zimske gruč pogosto otrpnejo in padejo na dno panja. To se dogodi predvsem v slabo zazimljenih panjih.

2. Že pred začetkom zime si vsaka družina pripravi prostor za zimsko gnezdo. Pri normalnih razmerah ostane zimsko gnezdo na enem mestu vse dotlej, ko se pojavi zalega.

3. Na površini zimske čebelne gruč je sloj čebel, ki so povsem mirne in imajo privzdignjena krila v kotu 40°. V notranjosti zimske gruč pa ostanejo nekatere čebele živahne. Tretja skupina čebel pa stalno ziblje svoja telesa sem in tja, kot bi se igrale. To gibanje je včasih hitrejše, včasih počasnejše.

4. Vsako vznemirjanje izziva večje premikanje čebel v gruč. Povečanje toplote je v razmerju z jakostjo vznemirjanja in toplota v takem slučaju lahko doseže do 50° in še več v sredini gruč, do 20° in več na njeni površini. Že navadno odpiranje vrat pri panju pozimi poveča toploto zaradi vznemirjanja za 2—3°.

5. V kolikor se zmanjša toplota na površini čebelne gruč, v toliko se do neke mere poveča toplota v notranjosti gruč, in narobe. Ker pa ima tudi to pravilo svoje meje, je jasno, da nekatere čebelne družine, ki ne morejo obdržati potrebno notranjo toploto, odmro, kadar le preveč pade toplota na površini gruč.

6. V začetku zime je povprečna toplota čebelne gruč dokaj nizka, a se v teku zime veča. Zmanjša pa se zopet, če se čebele lahko otrebiijo. Spomladi, ko začne matica zalegati, se toplina v gnezdu zviša na 32° in še več.

7. Največja toplina pa ni vedno na enem in istem mestu v čebelni gruč.

8. Povprečna toplota gruč se more vsak dan menjati, ne glede na zunanjo toploto. Prav tako je možno menjavanje zunanje toplote gruč, v času ko je notranja toplota v gruč stalna.

9. Na podlagi poskusov lahko zaključimo, da v času prezimovanja ni tako važno toplo odevanje kot moč čebelne družine in njena medena zaloga. Sodeč po vseh številnih raziskovanjih moremo zaključiti, da je odločilne važnosti za dobro prezimovanje čebel kakovost in množina zimske zaloge in ne toliko opaz in način prezimovanja (v

Čebelarstvo.

Kako prezimujejo čebele.

Mihelič Stane

Če bi hoteli navesti literaturo, ki je že obravnavala to vprašanje, bi menda komaj zadostoval ves »Kmetovalec«. Nič dosti manj pa ni tudi različnih teorij o prezimovanju čebel. Ker imajo seveda take teorije tudi vpliv na način prezimovanja, je seveda važno, da vemo kako in kje je najbolje prezimiti čebele. Naj vam tukaj na kratko opišem najnovejša raziskovanja Rusa A. Brjuhanjenka, ki se odlikuje po natančnosti in so — vsaj tako se zdi — marsikak problem dokončno razjasnil.

Da bi v zimskem prezimovališču ne vznemirjali čebel, so že v jeseni namestili v panje, ki so jih določili za raziskovanje, med posamezne sate termoelektrične cevke, s katerimi je mogoče izmeriti tudi najmanjšo razliko v toploti. S pomočjo teh cevok so lahko potem vsak čas določali toploto katerega koli mesta v panju. Občutljiv galvanometer pa jim je kazal jakost električ-

ne iskre in s tem gibanje čebel med sati. Ta opazovanja so vršili dan za dnem, često tudi vsako uro, ves čas prezimovanja čebel, ne da bi čebele čutile, da kdo proučuje njihovo zimsko življenje. Tako so ugotovili sledeče podrobnosti: 1. Čebele se začno zbirati v zimsko gruč, ko je toplota zunaj panja 18.3°. Popolnoma se stisnejo v gruč, ko se zniža toplota na 12.7°. Če pade zunanja toplota nenadoma, preden so se zbrale čebele v gruč, napravijo čebele poleg glavne zimske gruč še več manjših gruč, ki pa se, kakor hitro morejo, združijo z glavno zimsko gruč. Čim hujši je mraz, tem bolj se gruč stisne in narobe. Če zunanja toplota ni nižja od 10°, se začno oddvojene čebele premikati in se jih zbere po pet, šest skupaj. Pri tem srkajo med, če je kje odprt. Če le morejo, se te male gručice čim prej pridružijo glavni gruč. Če pa mraz drži dalje časa, morajo seveda

čebelnjaku, v kleti). Ob normalnih prilikah, pa naj prezimujejo čebele na planem ali v prezimovališču, lahko opazimo, da so nekatere družine pozimi bolj nemirne kot druge. Na žalost pa do danes še ne moremo ugotoviti, kje so pravi vzroki.

10. Glede odevanja panjev, ki prezimujejo zunaj, so poskusi in skušnje pokazale, da se čebele prav tako dobro počutijo, če so zavarovane po legi pred vetrovi, kakor če so zaščitene s posebno odejo. Teoretično bi bilo pravilno, da bi bili spomladi bolj zaleženi tisti panji, ki so bili pozimi bolj odeti, praksa in skušnje pa tega ne morejo v celoti potrditi.

Gozdardstvo.

Naš gozd.

Kosi Ludovik.

Gozdni les postaja vedno važnejša surovina v človeškem življenju. Mnogovrstno se uporablja v gospodarstvu. Poseben pomen pa dobiva v kemijski industriji, v kateri pridobivajo iz lesa: sladkor, špirit, svilo, zdravila, tanin, brezdimni smodnik, snov za blago, papir, plin, ki nadomešča bencin v motornih vozilih itd. Zato se porabi mnogo lesa. Samo za tisk večjega časopisa znaša letna poraba več sto vagonov smrekovine. Vsekakor bo postal les nadomestilo še mnogim surovinam. Poraba lesa bo od časa do časa večja in blagor tistim, ki bodo črpali denar iz svojega lesnega bogastva. Zaradi tega je nujno potrebno, da posvetimo več svojega časa za pogozdovanje goljav, ki so nastale po vojnem času s pretiranim izsekavanjem gozdov.

Danes se ne moremo zadovoljiti z delom prirode, ker počasi pogozduje in to navadno s takim semenom, ki ga veter najlaže raznaša, n. pr. seme: breze, vrbe, topole, jelše (zelene, bele), ki baš ne koristijo mnogo v gospodarstvu. Za smotrno pogozdovanje pa izbiramo take rastline, ki vsestransko odgovarjajo potrebam sodobnega časa.

Za pomlajevanje gozdov so najprikladnejše domače vrste, ker so se že davno prilagodile v svojem kraju. Pred domačimi dajejo prednost nekaterim uvoženim eksotom, n. pr. ameriškem črnemu orehu (duglaziji) in gladkemu baru. Ni pa rečeno, da bodo nadkrilili domače sorte.

11 V koliko vpliva odeja na količino porabe medu, so poskusne postaje ugotovile: za normalne čebelne družine na planem je opaž v debelini 2 do 2.5 cm enakovreden prezimovališču s toploto približno 10°.

Toliko nam povedo najnovejša znanstvena opazovanja o prezimovanju čebel. Praktičen nauk pa se glasi: za dobro prezimovanje čebel mora čebelar že v jeseni poskrbeti. Še pred mrazom jim je treba poskrbeti zdravo in zadostno zimsko hrano zavarovati jih je treba pred prevčlikim mrazom in vznemirjenjem.

V naravi se nahajajo mešani in čisti gozdovi. Prvi in drugi imajo svoje vrline in napake. Z ozirom na talne in gospodarske prilike izbiramo prvi ali drugi način pogozdovanja. Navadno se poslužujemo čistih nasadov, ker zahtevajo od nas najmanj znanja. Pri tem je treba izbirati vrste, ki s svojimi gostimi krošnjami, številnim odpadlim listjem in igličevjem vzdržujejo rodovitnost zemlje. S temi lastnostmi se odlikujejo: bukev, gaber, lipa, žlahtni kostanj, jelka, smreka.

Hrast, javor, jesen, brest, jelša (za pogozdovanje važna črna jelša), bor i. dr., ki niso zmožni vzdrževati talne rodovitnosti, mešamo z bukvjo, žlahtnim kostanjem, gabrom, lipo, jelko, smreko.

Z ozirom na vzgojno vrednost imajo mešane šume mnogo prednosti pred čistimi:

1. vsestransko izkoriščajo plodno zemljo,
2. ustvarjajo boljši humus,
3. odpornejši so od zunanjih činiteljev — mraza, vetra, snega, škodljivcev in podobno.

V listnatih gozdovih prihajata v prvi vrsti v poštev za čiste gozdo ve žlahtni kostanj in bukev.

Kostanj prištevamo med najkoristnejše gozdne domače rastline. Že od nekdanj domuje v naših vinorodnih krajih. Posebno mu ugaja podnebje s srednjo letno toploto 10°C (najnižjo —16°C). Letna rast traja 6 do 7 mesecev. V krajši vegetacijski dobi trpi od jesenskih mrazov. Domovina mu je obala Sredozemskega morja, Balkan,

Kavkaz, severna Mala Azija. Umetno sajenega najdemo v južni Skandinaviji in v Švici v višini nad 1200 m. V nižinah, posebno vlažnih, raste zelo slabo. Leta 1921. sem sadił žlahtni kostanj v težko ilovnato, svežo zemljo na Murškem polju. Danes meri 3 m, srednji premer znaša 8 cm.

Najbolj uspeva v globokih, lahkih, svežih zemljah na južnih in jugozapadnih legah gričevja, ki so proti mrazu in vročini zavarovane od gozdov. Vlažna zemlja mu ne ugaja. Posebno dobre so ilovnate zemlje z nekoliko apna in kalija. Pretežno apnena tla mu ne prijaajo, ker velika množina apna preprečuje rastlini sprejemanje kalija. Na apnenih tleh zadovoljivo uspeva le tam, kjer je dovolj kalija. Ako misliš, da primanjkuje zemlji te snovi, jo nadomestiš z lesnim pepelom, ki ga je pri vsaki hiši dovolj, če ga gospodinjje shranjujejo. V splošnem je kostanj do gotove meje odporen proti mrazu in skromen glede zemlje in lege. Saj mnogo lepих dreves najdemo tudi v hladnejših krajih, pustih in kamenitih zemljah. Ker se že v mladosti globoko vkorenini, lahko črpa hrano iz globokejših plasti in ni posebno vezan na morda manj rodovitne zgornje plasti zemlje. Nizke kostanjeve gozdove, za vinogradniško kolje, tudi z uspehom gojimo na plitvih zemljah.

Na srednje rodovitnih tleh znaša letni prirastek na površini 1 ha 7—8 m³, to je po današnji ceni okrog 4000 do 5000 din dohodka. Kostanji rastejo do 10 let počasi, nato naglo, pozneje zopet počasi. Rast v višino do 20 m zaključujejo zgodaj — med 40. in 50. letom, dočim se rast v debelino nadaljuje do 1 m premera in še več. Mnogo kostanjevega lesa smo prodali svojčas v inozemstvo za izdelovanje tanina. 15 do 20letna drevesa vsebujejo do 10% te snovi, dočim hrastova s toliko starostjo le 1%. V tem in še v marsičem nadkriljuje hrastovino. Kostanj prištevamo tudi med koristno sadonosno in medonosno drevje. Cepljen je prav okusen in ne zaostaja za hvaljenim maronijem.

Ker je kostanjevih dreves zaradi velikega povpraševanja zmeraj manj, bo treba z umnim zasajanjem vzgajati nov podmladek.

Malenkostno delo bo prav gotovo izdatno plačilo že nam, posebno pa našim potomcem. (Se nadalj.)

100 nasvetov in pobud.

Goričan.

83. **Kanadski topol.** V št. 3 Gozdarskega vestnika sem čital članek o kanadskem topolu. Ko bi ga bil čital pred 20 leti, bi imel danes kakšna 2 vagona teh plohov naprodaj. Spraševal sem na vse strani, kam in kako bi se prodal kanadski topol, da bi si pridobil točno sodbo, ali se ga splača saditi ali ne. Od nikoder nisem mogel dobiti zanesljivih podatkov. V pravem času dober nasvet, koristna pobuda, je lahko veliko denarja vredna. Ne vem, zakaj dajejo gozdarski strokovnjaki tako malo praktičnih navodil in nasvetov od sebe. Ali ne znajo — ali ne morejo — ali nočejo. V bodočnosti naj nam služi za povzdigo gozdarstva načelo: Več poučevanja pa manj kaznovanja.

Ob potoku, kjer ga držim nizko za zavarovanje bregov, raste bujno z obilico listja. To listje, zrezano s šibami vred julija, avgusta, živina rada je. V gozdu sem na več krajih potaknil ključke tega topola, pa ne uspeva. Je preveč sence in prešlaba zemlja.

84. **Japonski macesen** sem zadnja 4 leta sadil nekaj malega tu in tam za poskušnjo. Nikjer in od nikogar pa ne morem izvedeti, kaj je s tem drevesom za naše kraje, kako uspeva — ali ima pomen, da ga sadimo ali ne. Ali ni v celi državi nobenega gozdarskega ali lesnega veččaka, ki bi o tem drevesu napisal kratek praktični podučni članek. Dolgoveznih teoretičnih člankov za kmeta ni treba, ker jih sploh ne čita, ne razume, odklanja.

Zakaj naše dnevno in tedensko časopisje ne prinaša od časa do časa kak koristen praktičen članek. Saj so tudi kmetje naročniki teh časopisov. Kratki koristni članki so vredni ponavljanja povsod in večkrat. Odločil sem se, da bom odpovedal vse časopise, v katerih v celoletni nakladi ne bom našel niti najbolj skromnega članka — ki bi bil vreden, da ga izrežem in shranim. Ta pogoj je vendar zelo zelo skromen in upravičen.

85. Lani novembra smo bili trije cele tri tedne v gozdu, ki meri 1¹/₂ ha. Napravili smo obmejni jarek približno 30 cm globok in 50 cm širok, okoli in okoli parcele. Zemljo smo zmetali na znotraj in na ta nasip posadili zrnje od črnega oreha in domačega kostanja. Starejše bukke in hraste smo obžagali, da ne bodo zadrževali zarod, tistega ki je, in ti-

sti, ki ga bom zasadil. Kakih 30 bukev je imelo po dva debla ali vsaj dva vrha. Povsod smo odžagali eno deblo ali vrh. Ko bi bil pred 50 leti od teh dvojnikov enega odrezal, bi imel danes nekaj lepih bukovih hlodov za na žago, tako pa bo vse samo za drva. Ni ne smešno, ne neumestno, če gremo tudi po gozdu z drevesnimi škarjami v rokah — kakor sadjar po sadonosniku.

V nekem drugem gozdu imamo sam bor. Lani v jeseni sem spraševal okoli, kje bi se dalo dobiti nekaj stotin bukovih sadik. Dobil sem jih od kmeta in posadil vmes med borovjem. Bučke prenese obsenčenje v mladosti. V cenikih gozdnih drevesnic ne najdem bukovih sadik, gotovo se jih ne zahteva. Sedaj ne vem, ali se bo to moje sajenje obneslo — ali je pravilno ali

Zadružništvo.

Zemlja in stroji.

Ivan Nemec.

V današnji dobi igrajo stroji važno vlogo pri olajšanju naporenega dela, ki ga ljudstvo izvršuje za pridobivanje kruha in uničenje sočloveka. Kakor danes odloča stroj o usodi naroda, tako bo tudi v bodočnosti in je v sedanjosti tista sila, ki se ji bo moralo posvetiti novih misli in praktičnega dela za pravilno in koristno funkcijo v korist človeštva.

Nas v prvi vrsti zanimajo stroji, ki jih rabimo za obdelovanje zemlje in predelovanje kmetijskih produktov v koristnejše proizvode. Zemlja je nekaka vodnica sama od sebe in kaže kakšne stroje lahko uporabimo za njeno obdelavo in kakšnih sploh ne smemo brez škode za pravilno obratovanje kmetije. Z ozirom na kvaliteto in z ozirom na razdelitev zemlje pa še moramo posvetiti vprašanju strojev toliko več pozornosti baš mi slovenski kmetje, ki nam je usoda določila in prisodila malo zemlje iz katere moramo dvigati veliko kruha! Naša zemlja oziroma naša kmetijska gospodarstva že po svoji sestavi ne prenesejo vseh modernih orodij, ki nam jih je tehnika ustvarila za uspešnejše kmetovanje. Kljub temu pa na drugi strani ravno naše kmetovanje zahteva zelo pametno in ekonomsko izrabo najrazličnejših kmetijskih strojev,

ne. Naj vendar kdo, ki kaj več ve o tej zadevi, napiše kratek članek. Povsod bi radi imeli mešan gozd. To je za nas manjše gozdne posestnike cilj, katerega treba doseči.

Dvainštirideset let sadim sadno drevje vsako leto nekaj, včasih več, včasih manj. Lansko jesen sem jih še kupil 25. In eno mi je ostalo, nimam ga več kam vtakniti. Ta cilj sem že dosegel. Rad bi tudi po gozdovih tako posadil — da bi ne bilo nobenega praznega prostora več. Pred očmi sem imel in imam gozd, kakšen bi naj bil — kako naj bi izgledal. Pa dokler je človek mlad, si pravi, kaj boš tako hitel, saj je še čas. Ko je star, pa pravi, hiti, hiti — da ne bo prepozno. In tako mi je sedaj gozd najbolj pri srcu — ga ogledujem in preudarjam, kakšne sorte bi še posadil, da bo enkrat čez tri rode hasek od tega mojega veselja in ljubezni do gozda.

ki jih še do danes nismo uporabljali, ker si jih radi skromno odmerjene zemlje nismo mogli nabaviti. Ne sme nas pri tem motiti tisti najnovejši klic: »Nazaj k volovski in konjski vpregi,« ker je to vse v skladu z načeli, ki jih za uspešno in pravilno obratovanje naših kmetij ne bomo smeli spregledati. Če primerjamo samo eno zelo skromno, pa vendar važno vprašanje: Setev in sejalni stroji z današnjim stanjem, pa pridemo do zaključka, da še v Sloveniji vedno do 70% kmetovalcev seje svoje žito brez sejálnih strojev, 80% kmetovalcev žita ne razkužuje in 40—60% orje svojo zemljo z zastarelimi plugi. Razumljivo — vse to gre na škodo višjih in boljših pridelkov, ki jih skromno odmerjena zemlja pri sedanji obdelavi ne more dati. Poleg navedenih primerov pa je v našem kmetiskem gospodarstvu še celo vrsta podobnih slučajev, ki nujno terjajo, da se modernizirajo v toliko, v kolikor je to res potrebno za bolj smotrno in ekonomično izrabo zemlje ter niso na škodo in v breme kmetiji.

Kolikokrat se dogaja, da manjši vinogradnik nima pri roki škropilke, pa mu peronospora radi nepravočasnega škropljenja uniči gorico. Neštetokrat manjkajo na kmetijah vejalniki, žitočistilniki;

drevesne škropiljke manjkajo v vsaki vasi, dobre slamoreznice se najdejo samo po večjih kmetijah, travniške brane so še vedno redke kljub vsem akcijam. Kletarska orodja so prava redkost; vsaj kakšen skromen filter in kletarska črpalka bi morale biti vsakemu vinogradniku na razpolago. Takšnih in podobnih potreb po raznih strojih pa je še mnogo več, ki se pač ravna po krajevnih razmerah in jih lahko preskrbi širokemu krogu oziroma vsem kmetovalcem samo po novih metodah organizirana strojna zadruga ali »Zadružni stroj«.

Iz povedanih besed zveni klic, da naša kmetija zahteva sicer novih in zopet novih strojev, ki pa jih skromna zemlja v takšnem načinu gospodarstva ne prenese. Zemlja zahteva, toda ne more dati. Ne prenese stroškov za nove stroje. Kljub vsemu pa vendar moramo vsaj tisto spopolniti, kar nam bo v vsakem slučaju zboljšalo gospodarstvo. Naravno je torej, da po vsem razmišljanju pristopimo k zadružni nabavi strojev, ki pa se mora postaviti na popolnoma novo podlago, ki bo garantirala za uspehe daleč naprej v bodočnost. Sistem današnjih strojnih zadrug ne more več zadovoljiti niti našega malega kmetovalca niti potrebe vsega našega kmetijstva. Moramo radi tega, našim razmeram odgovarjajoče, poiskati tisto edino možno smer, ki bo z najmanjšimi žrtvami prinesla največ uspehov. Ta smer pa pomeni **zadružno nabavo strojev za široke zadružne rajone**, da se nabavna cena razdeli na čim večji krog. Izpod 500 članov ti bodoči zadružni rejoni ali nove strojne zadruge ne smejo imeti, ker je uspeh dela zasiguran samo v temeljitem in širokoorganiziranem sistemu, ki zemlji takorekoč ne vzame ničesar ali kvečjemu 10 din letno na 1 oral.

Vse naše strojne zadruge, ki danes delujejo, ne morejo nikdar doseči tistega uspeha, ki bi ga morale, ker so navezane preveč na ozek krog ljudi in niti ne morejo, če bi tudi hotele, nabaviti potrebnih strojev, ki jih v bodoče ne bomo mogli več pogrešati. Neka naravna sila nas torej vodi, da moramo razmišljati o tem in zagrabiti pravočasno tam, kjer bomo prav gotovo uspeli. Ravnati pa se moramo po pravilu:

zemlje ne smemo obremeniti, kljub temu pa moramo moderno kmetovati. To pravilo mora veljati za vse zadružne delavce, ki si s tem delom lahko ustvarijo neminljive in resnične zasluge za svoj narod. Po-

lovičarstva tukaj ni, niti more biti. Nova zadružna preskrba vseh vrst strojev našemu kmetijstvu je nujna zahteva dobe, ki regulira gospodarski razvoj in vodi k boljšemu gospodarskemu stanju vsega našega kmetskega ljudstva. Naša dolžnost je samo, da razumemo čas in pravočasno začnemo z delom.

Iz prakse je znano, da tudi veleposest in velike kmetije stroji zelo zelo obremenjujejo. Pri naših malih obratih pa se ta obremenitev stopnjuje tako daleč, da je boljše biti brez potrebnega stroja oziroma orodja, če hočeš zemljo obdržati v svoji lasti. Iz tega nujno sledi nazadnjaštvo in nezmožnost za konkurenčno pridelovanje kmetijskih produktov v primeri s producenti v sosednjih državah. Radi tega morajo pasti cene ne glede na druge vzroke. Nesorazmerje med cenami industrijskih in kmetijskih pridelkov temelji v veliki meri tudi v naši slabosti in gospodarski raztrganosti ter neorganiziranosti, saj večina naših gospodarjev ne vidi do sosedovega plota, ker ga sebičnost oddaljuje daleč v stran od zadružnih misli, ki so tolikim narodom v

praksi pomagale k rešitvi. Nikdo te rešitve ni tako potreben v tej dobi kakor ravno naš človek, zlasti pa kar se tiče preskrbe strojev, ki ne smejo iti, zopet poudarjam, na škodo kmetije, ampak morajo kmetijo samo povrednotiti. Radi tega se moramo v bodoče oprijeti novega sistema strojnih zadrug, ki bo svojstven in našim potrebam res v vseh ozirih odgovarjajoč. Združite se kmetovalci, ki pripadate določenemu gospodarskemu rejonu in ustvarite zadruge, ki bo preskrbela vse potrebne stroje mali in srednji, pa tudi večji kmetiji. Predpogoji za to so: **skupen gospodarski okoliš, veliko število zadružnikov, velika zadružna zavest, čut odgovornosti in volja pomagati si z delom k blagostanju brez nepotrebnega čvakanja.** Sistem velikih rejonskih strojnih zadrug »Zadružnih strojev« bo na vsak način prinesel novega poleta in novega življenja v naš zadružni pokret. Spoznanje je tu, treba je samo pristopiti k delu in ustvariti novo, »naše strojno zadružništvo«, ki ne bo služilo morda samo za sedlo!

Tržno poročilo.

Cene so se na inozemskem kot tudi domačem trgu ustalile, nekatere so celo popustile, ko so prenehali nesmiselni nakupi bojazljivcev.

Pšenica: Cene so nekoliko popustile v Ameriki, nasprotno pa v Evropi malenkostno narasle, kar pa je pripisati le večim prevoznim stroškom vsled vojnega rizika. Poročila o žetvi na južni poluti sveta govore o veliki škodi vsled suše, tako da se pričakuje za do 30% slabša žetev kot lani. Vsled tega in večje potrošnje radi vojne v Evropi, svetovne zaloge pšenice ne bodo še dalje narastle kot se je pričakovalo po žetvenih rezultatih iz severne polute. Le vojna je letos preprečila, da niso cene pšenice katastrofalno padle, saj je znano, da so svetovne zaloge znašale ob žetvi več kot v katerem drugem letu po svetovni vojni.

Tudi poročila o v jeseni zasejanih površinah vedo povedati, da je letos v Evropi manj zasejanega kot lani. Tako n. pr. je v Rumuniji zasejano le 7.410.000 ha, med tem ko je bilo lani 8.700.000 ha. Od drugih držav še nimamo točnih podatkov. Posebno važni bi bili iz Nemčije, ki je glavni kupec v srednji Evropi. Verjetno je, da je tam letos manj zasejanega, a ravno tako na Poljskem, ki je bila opustošena od vojne vihere.

Od žetve dalje smo preko Prizada izvozili 18.500 vagonov pšenice v Nemčijo in

5000 vagonov v Italijo. Prizad je takoj po žetvi prevzel 36.000 vagonov ter je od tega nekaj odstopil tudi za pasivne kraje (Slovenija 200 vagonov), nekaj pa spravil kot rezervno. Kakšne obveznosti še ima naša država po trgovinskih pogodbah do drugih držav, merodajni ne objavljajo.

Dovozi proizvodnikov so zelo slabi, saj se po večini nahaja pšenica že v čvrstih rokah. Mlinska industrija se tudi redko pojavlja kot kupec.

Cene: bačka din 193.—, do 195.—, banatska 188.— do 190.—.

Moka: Promet je zelo slab. Cene bačkobanatska pekarska moka din 307.50 do 312.50 nuler-baza. Podražitev je nastopila vsled podražitve vreč.

Koruz: Cene na svetovnem trgu so pod vplivom cen pšenice. Nasprotno kot pri pšenici, se na južni poluti pričakuje obilna berba. Evropski konzum kupuje v glavnem le v Severni Ameriki, ki razpolaga z ogromnimi količinami.

Na domačem trgu kupujejo največ oni, ki pitajo svinje. Za to svrhu kupujejo času primerno suho koruzo. Pasivni kraj pa zahtevajo umetno sušeno koruzo in jih niti ne interesira stara koruz, čeprav je le za 4—5 dinarjev dražja. Ponudba je mala in zato so cene čvrste.

Cene: času primerno suha koruz din 116.— do 117.—, umetno suha din 131.— do 132.—, pariteta Indija.

Ječmen: Povpraševanje je le za ozimni ječmen; dovozi slabi. Cene din 165.— do 170.— nakladalna postaja.

Oves: Tudi pri ovsu ni prometa. Cena din 149.— do 151.— nakladalna postaja.

Fizol: Domači konzum stalno povprašuje, a ponudbe skoro ni. Beli bački fizol se prodaja po din 4.— za kg. Domače vrste pa od din 5.— do 6.—, seveda so cene v podrobni prodaji višje.

Krompir: Cene so se ustalile. Blaga je sicer pri proizvajalcih malo, pa tudi povpraševanja ni mnogo, saj so se konzumenti v jeseni založili za daljšo dobo. Huda zima je tudi popolnoma preprečila promet, saj se nikdo ne upa krompir naložiti. Vrsta Ella se še vedno ponuja po din 94.— do 96.— franko slavonska postaja. Cene pri nas v Sloveniji za vagonске količine pa so od din 115.— do 125.—.

Živina: Vsled splošnega odpora proti nameravani ureditvi izvoza živine, o kateri smo obširno poročali v zadnjem Kmetovalcu, še to vprašanje s strani merodajnih ni dokončno rešeno. Obljubuje se, da se bodo upravičene zahteve živinorejcev upoštevale. Vendar pa čujemo z druge strani, da obstoji predlog, po katerem naj bi se izvoz zaklane živine, posebno svinj, popolnoma predal klavniški industriji, tako da drugi izvozniki, med temi tudi zadruga, zaklano živino sploh ne bi smeli izvažati. Ker bi tudi ta ureditev bila v škodo živinorejcem, so se podvzeli koraki, da se namera, če je obstojala, prepreči.

Na domačem trgu so cene nazadovale, ker prave pitane živine za izvoz je malo. Izvozniki morajo izvažati tudi slabjšo živino, katero inozemski kupci slabo klasificirajo. Zavod obračunava tako živino potem z večjim odbitkom, kot pri prvorazredni, kot smo poročali. Vse to vpliva na cene za domači konzum, kar seveda mesarji izkoriščajo. Skrajni čas je že, da se izvoznikom plačajo prave cene in da se s tem regulirajo cene za domači konzum.

Družbene vesti.

Življenski jubilej Andreja Žmavca.

J. S.

Gospod Andrej Žmavc, ravnatelj Srednje kmet. in oblastne vinarske in sadjarske šole v Mariboru v p., je praznoval dne 29. nov. 1939 svojo 65letnico. Le slučajno smo zvedeli o tem dogodku in ne bi bilo prav, če se ne bi ob tej priliki, čeprav nekoliko pozno, spomnilo s par besedami tega dne tudi uredništvo »Kmetovalca« kot svojega pridnega in zvestega sodelavca.

Žmavc se je rodil dne 29. novembra 1874 v Kapelah pri Brežicah. Dovršil je učiteljske, učiteljeval

nekaj časa, zaprosil potem za dopust, da se je lahko podal v Klosterneuburg, kjer je absolvirao »Višjo vinarsko in sadjarsko šolo« z odličnim uspehom. Bil je nekaj časa kot izreden slušatelj na visoki šoli za kmetijstvo (»Hochschule f. Bodenkultur«) na Dunaju. Nastopil je potem kot učitelj na ljudski šoli v Grižah. Leta 1900. ga najdemo

kot strokovnega učitelja za sadjarstvo na »Vinarsko-sadjarski šoli« v Bukovem (Srbija). Leta 1901. kot upravitelja na veleposestvu grofa Koroninija v Gorici, leta 1904. stopa kot volonter na domeno veleposestva Johannisberg v Rheingau itd. Leta 1905. je bil imenovan za kmetijskega združnega učitelja, pozneje združnega komisarja pri Zvezi kmet. zadrug v Gradcu, kjer je ostal 3 leta. Na predlog g. dvornega svetnika Portela, je bil imenovan za inspektorja na fideikomisijskem veleposestvu kneza Metternich Winneburg v Johannisbergu (Rheingau). Leta 1912. je bil imenovan za nadzornika sekcije za povzdigo oljkereje v Zadru in leta 1914. je bil imenovan za nadzornika in upravnika »Robnega oddelka pri centrali Zveze kmet. za drug« na Dunaju.

Po prevratu je bil imenovan za nadzornika pri Agrarni generalni direkciji v Ljubljani in leta 1920. za ravnatelja na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, in leta 1924. za ravnatelja srednje kmet. šole. Od takrat je g. Žmavc posvetil vse svoje moči in strokovno znanje napredku nižje in srednje kmet. šole v Mariboru. Dovolj časa pa je še vedno našel, da se je udeleževal temeljito na kmet. strokovnem polju. Ustanovil je list, bil izdajatelj in urednik »Naše gorice«, bil stalen dopisnik našega »Kmetovalca«,

»Weinlaube«, raznih strokovnih listov v Nemčiji itd.

Napisal je mnogo strokovnih člankov tudi v dnevne liste. Razne brošure in knjige so izšle iz njegovega peresa.

Žmavc je bil tudi predsednik nadzornega odbora naše »Kmetijske družbe« v letih 1932—1935, kjer se je vsled preoblegla dela zahvalil, dalje je bil član stalne komisije za Jugoslavijo pri mednarodnem uradu za vino v Parizu, član izpraševalne komisije za polaganje professorskih izpitov za kmet. šole na kmet. fakulteti univerze v Zagrebu itd.

Njegova rojstna občina Kapele ga je imenovala za zasluge častnim občanom.

Tudi na najvišjem mestu je našlo njegovo požrtvovalno delo priznanje s podelitvijo reda sv. Save IV. razreda.

Leta 1928. je bil ravnatelj Žmavc za njegove izredne zasluge od tedanjih mogočnikov predčasno upokojen po 29^{1/2}letni službi!

Le v kratkih potezah smo orisali delo enega izmed pionirjev naših kmet. strokovnjakov — več pa dragi g. Žmavc ob priliki Vaše 70letnice — in do tedaj mnogo zdravja in dobre volje!

Občni zbori.

VABILO K LETNIM OBČNIM ZBOROM

podružnic: Kmet. družbe v Ljubljani r. z. z o. z.

Spored: 1. Poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti §§ 2, 3, 6, 7, 8, 9 in 10. 2. Slučajnosti. 3. Predavanje in slično.

Dne 28. januarja 1940:

Podružnice: Dravlje pri Ljubljani ob 16 uri v gostilni g. Bežjaka.

Dol pri Ljubljani ob 15. uri v šoli.

St. Rupert Sl. Gorice ob 9. uri v šoli.

Vodice n. Ljubljano po prvi maši v hiši tajnika.

Otovec ob 10. uri v gostilni Vrščaj.

Velika Štanga po prvi maši v hiši g. Marna.

Gomiljsko ob 8. uri v šoli.

Dne 2. februarja 1940:

Podružnica: Sl. Bistrica ob pol 10. uri v združnih prostorih na Meletovem.

Zg. Šiška ob 14. uri v gasilskem domu.

Stari trg ob Kolpi ob 11. uri v šoli.

Ljutomer ob 9. uri v okr. hranilnici.

Na Ponikvi ob 9. uri v občinski pisarni.

Raka pri Krškem ob 8. uri pri načelniku Bajcu.

Dne 11. februarja 1940:

Podružnica: Ježica pri Ljubljani ob 10. uri v gasilnem domu.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3.— ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7.50 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7.50 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15.— ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30.— " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30.— " "

1 cela stran = Din 1600.— + Din 60.—
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 din in 3 din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.
 Vsakega 12. v mesecu se zaključuje sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Motor, 3—4 HP

bencinski v dobrem stanju kupi: Tivž Ante, Ljubno ob Savinji.

Šafar

se sprejme za oskrbo, veleposredstva v Slovenskih goricah. Ponudbe poslati na Upravo »Kmetovalca« pod značko »Vesten št. 4«.

Cepljene trte

V veliki množini različnih vrst, na običajnih podlagah, krasno razvitih, nudi I. trsničarska zadruga v Sloveniji, pošta Juršinci pri Ptuj. Ceniki zastonj.

Oskrbnik

z večletno prakso, vojaščine prost, samski, vesten, marljiv in pošten, absol. kmet. šole, išče primerno službo na živinorejskem posestvu, kjer bi lahko ostal za stalno. Dopise na upravo lista pod »Zaupanec« 60

Cenitev posestev

in vse strokovne posle iz kmetijstva, posebno še iz rastlinskega zdravništva, uničevanje hišne gobe, škodljivcev v šrmbah itd. vrši zasebni agronom-fitopatolog Ing. Lojze Prezelj, Ljubljana, Wolfova ulica 3, I. n., telefon 34-73.

Kmetijska družba v Ljubljani kupuje:

Cešmin lubje od korenin, šipak jagode, češmin jagode, podlessek koren. Vse blago mora biti suho in zdravo od letošnje bire.

Špedicija Turk Ljubljana

prevzema:

OCARINJENJE

vsakovrstne robe hitro in po najnižji tarifi. Vse informacije brezplačno. Telefon interurban 24-59 Vilharjeva cesta 33 (nasproti nove carinarnice).

PREVAŽANJE

vsakovrstnega blaga v Ljubljani in izven Ljubljane z vožnjo kakor tudi z avtomobili. Telefon interurban 21-57, Masarykova cesta 9 (nasproti tovarnega kolodvora).

J. BLASNIKA NASL.
UNIVERZITETNA TISKARNA
 USTANOVLJENA LETA 1828.

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD IZVRŠUJE VSE TISKOVINE SOLIDNO IN POCENI.

LJUBLJANA, BREG 10-12

OFFSETTISK — LITOGRAFIJA
 KARTONAŽA — ZALOŽNIŠTVO
 »VELIKE PRATIKE« — VREČICE ZA SEMENA

Za pomladansko gnojenje moramo potrebna gnojila pravočasno trositi, ker je uspeh gnojenja od tega največkrat odvisen. Seme z gnojilom ne sme priti v dotiko. Ob času, ko začne seme kiliti, mora potrebno hrano imeti že pripravljeno!

Jara žita gnojimo z NITROFOSKALOM-III 150 — 200 kg po oralu.

Ozimline, ki so zaostale, trosimo z NITROFOSKALOM-III; proti plevelu pa trosimo neoljeni apneni dušik, 100 kg po oralu.

Travniki naj se gnojijo z NITROFOSKALOM-I, 150 kg po oralu, predno zazelenijo.

Vinogradi z NITROFOSKALOM-I. Pri prvi kopji zakopljemo 250 do 400 kg gnojila po oralu v vinograd.

Krompir gnojimo z NITROFOSKALOM-II, 250—300 kg po oralu. Gnojilo ne sme priti v dotiko s semenskimi gomolji, zato naj se trosi na surovo brazdo.

Strokovna navodila za uporabo umetnih gnojil daje brezplačno

TVORNICA ZA DUŠIK D. D. RUŠE

Ure fotoaparati harmonike
 Roleta torbice kovčke
 nahubtnike porcelan
 steklo

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
 V NAJVEČJI IZBIRI
 V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
 IN PO NAJNIŽJIH CENAH
 NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI! VZORCI IN CENIK ZASTONJ

STALNO *Siernecki*
 CELJE 30

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neom. zav.

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47. — Brzjavlj.: »Kmetijski dom«. —
Račun pošt. hran. 14.257. Račun pri Narodni banki

N o v e v l o g e 4% do 5%
vsak čas razpoložljive obrestuje po

Za vse vloge nudi popolno varnost. Otvarja tekoče račune. Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje vse ostale denarne posle.

CELJSKA POSOJILNICA d. v. CELJU

je najstarejši narodni denarni zavod v Celju
Vse hranilne vloge, vložene pri

Celjski posojilnici d. d. v Celju

so varno naložene, se ugodno obrestujejo in
se izplačujejo točno v gotovini.

Denar, naložen v domač denarni zavod, donosa koristi
vsemu domačemu narodnemu gospodarstvu

Nalagajte svoje prihranke v

Celjski posojilnici d. d. v Celju
NARODNI DOM

Telefon št. 22

Pošt. ček, rač. 10.591

Centrala: Celje, Nar. dom. Podružnici: Maribor, Šoštanj

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 din, 10 škat. 80 din

Lekarna TRNKOCZY

Ljubljana - Mestni trg 4 (zraven rotovža)

**Laneno olje, firnež, barve, lake, kit,
lan, tropine**

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

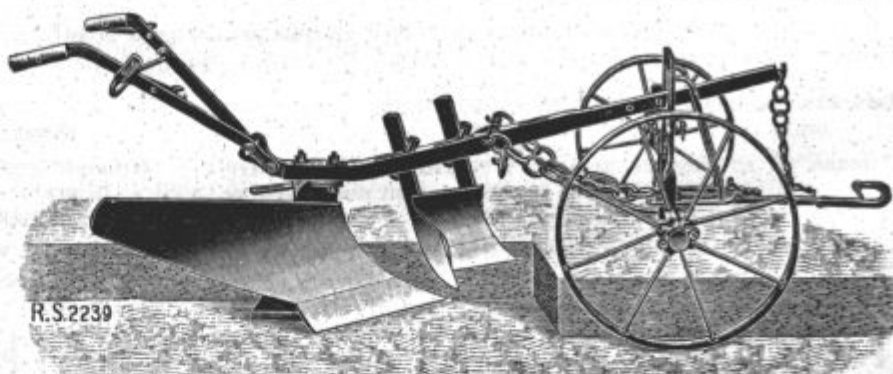
MedićZankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

**SACK-ovi
plugi
so najboljši!**

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih

ZAHTEVAJTE PRI VAŠEM TRGOVCU „NAŠ ČAJ“!

Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju ministrstva socialne politike in narodnega zdravlja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z.

V LJUBLJANI

KREDITNI ZAVOD

ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50

Telefon št.: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84, 37-85

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Podružnica Beograd, Uzun Mirkova ulica 10. Telefon št.: 29-154. Brzjavni naslov: KREDIT BEOGRAD

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasament, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

ZAVAROVANJA: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine i. t. d., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Lastno postopje. Telefon 21-76 in 22-76. Gajeva ulica 2.

Posetite
kavarno „TABOR“
v Ljubljani

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1940

POCENI NAPRODAJ!

Več strojev: Dürkopp, Adler, Pfaff, Singer, Westa in drugih popolnoma novih ženskih, krojaških, čevljarskih itd. (stare vzamemo v račun) pri

„PROMET“ v Ljubljani, nasproti Križanske cerkve.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirom. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim popisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštnino vred stane Din 100.—.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Sadjarji in vrtnarji!

Uporabljajte za razkisanje in izboljšanje vrtnih tal

apneni prah in apnenčevo moko

za gnojenje sadovnjakov in gred s povrtnino

mešano gnojilo KAS 8/4/8

(8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline.)

Za zimsko škropljenje sadnih dreves:

žvepleno-apneno brozgo „**HRASTNIK**“ 22° Bé

in drevesna karbolneja „**NEO-DENDRIN**“ in „**MIXDRIN**“

Vsi gornji proizvodi so izdelki

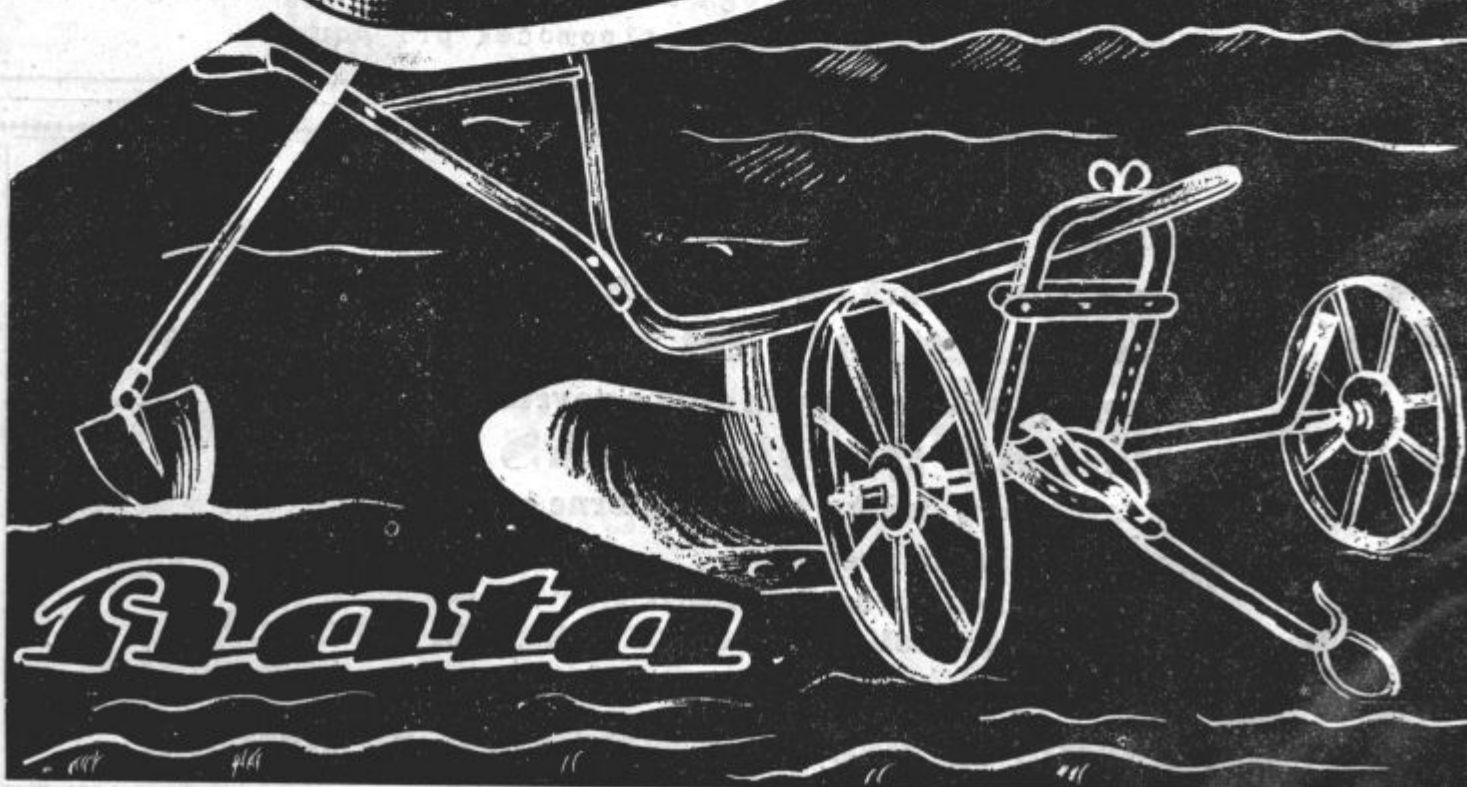
Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d., Hrastnik

ZA DELAVCA IN KMETOVALCA

129

0767-64704

Čevlji za delavca in poljedelca
iz močne masne kravje kože,
z močnimi usnjenimi podplati.

Izhaja 15. v mesecu. — Cena listu din 25.—; za inozemstvo din 35.— letno. — Posamezna številka din 2.50.—. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Novi trg štev. 3. — Za uredništvo od govarja: Ing. Ferline Bogdan. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk Narodne tiskarne d. d. v Ljubljani. — Odgovoren Fran Jeran.